

KASA ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO
Biuro Prewencji i Rehabilitacji

WYPADKI PRZY PRACY
I CHOROBY ZAWODOWE ROLNIKÓW
ORAZ
DZIAŁANIA PREWENCYJNE KRUS
W 2003 rOKU

Warszawa, marzec 2004 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników indywidualnych	5
Wypadki przy pracy rolniczej	5
Zgłoszenia wypadków.....	5
Podjęte decyzje w sprawie odszkodowań.....	6
Wypadki powodujące wypłatę odszkodowań, ich struktura, terytorialne rozmieszczenie oraz orzekany uszczerbek na zdrowiu.....	6
Wypadki śmiertelne.....	10
Wypadki wśród dzieci.....	12
Przyczyny wzrostu liczby wypadków.....	12
Choroby zawodowe	13
Działania prewencyjne prowadzone przez jednostki organizacyjne Kasy...	16
Kierunki działalności prewencyjnej	16
Analizowanie przyczyn wypadków i chorób zawodowych.....	17
Szkolenie rolników z zakresu bhp.....	18
Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach przy pracy rolniczej i chorobami oraz zasad ochrony zdrowia i życia poprzez różne formy działań pozaszkoliowych.....	22
Popularyzowanie wśród dzieci i młodzieży wykazu prac szczególnie niebezpiecznych, których nie powinny wykonywać dzieci do lat 15.	
Współpraca ze szkołami.....	34
Współpraca z Ochotniczą Strażą Pożarną.....	35
Oddziaływanie na rzecz właściwej produkcji i dystrybucji bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie i ochron indywidualnych dla rolników.....	37
Podsumowanie	44
Załączniki	47

Wstęp

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego została powołana ustawą z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników. Prowadzi ubezpieczenia społeczne rolników - ubezpieczenie emerytalno-rentowe oraz ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie. Do systemu ubezpieczenia społecznego zostało włączone zadanie oddziaływania na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy rolniczej i rolniczym chorobom zawodowym wśród rolników indywidualnych.

Zobowiązanie Kasy do działalności prewencyjnej miało poważne znaczenie dla społeczności wiejskiej, bowiem wypadkowość przy pracy rolniczej w Polsce od dawna należy do najwyższych spośród innych zawodów, a wcześniej nikt nie prowadził systematycznej pracy na rzecz poprawy bezpieczeństwa rolników i członków ich rodzin.

Ponad dziesięcioletnia działalność prewencyjna Kasy wspierana przez inne instytucje spowodowała znaczne zmniejszenie liczby wypadków przy pracy wśród osób ubezpieczonych w KRUS. Wskaźnik wypadkowości, mimo pogarszającej się sytuacji ekonomicznej wielu gospodarstw, utrzymuje się od kilku lat na stałym poziomie i w 2003 roku wyniósł 20 wypadków na 1 000 ubezpieczonych.

Ustawodawca wskazał ogólny zakres działalności prewencyjnej, a Kasa - z braku dotychczasowych polskich doświadczeń – wypracowała własny system, stosując szeroki wachlarz działań na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy rolniczej (szkolenia, wydawnictwa popularyzatorskie, filmy, za pośrednictwem środków masowego przekazu, konkursy, pokazy, uczestnictwo w imprezach rolniczych itp.). Działania te prowadzone przez inspektorów i specjalistów ds. prewencji wypadkowej inspirują i aktywizują rolników do zdobywania wiedzy na temat ochrony zdrowia i życia oraz praktycznego stosowania zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym - ustanowionych przez Prezesa Kasy w 1995 roku porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej, a także Radą Ubezpieczenia Społecznego Rolników.

Kasa bada i analizuje przyczyny i okoliczności wypadków, jakie rolnicy zgłaszają do jednostek organizacyjnych KRUS w celu uzyskania jednorazowego odszkodowania z ubezpieczenia z tytułu poniesionego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci. Zdobyta podczas tych badań wiedza jest wykorzystywana w dalszej działalności prewencyjnej i udostępniana wszystkim zainteresowanym instytucjom.

Równolegle podejmowane są starania o to, by maszyny oferowane rolnikom były bezpieczne. Od producentów wadliwych maszyn powodujących wypadki Kasa dochodzi zwrotu świadczeń wypłaconych poszkodowanym rolnikom oraz wnosi o poprawienie wyrobu lub instrukcji jego użytkowania. Prezes Kasy bezpiecznym maszynom przyznaje „Znak Bezpieczeństwa KRUS”, a także wyróżnienie targowe „Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym”. Wyróżnione maszyny i urządzenia oraz środki ochrony osobistej są promowane wśród rolników.

Prowadzenie coraz większej liczby przedsięwzięć mających na celu zapobieganie wypadkom i chorobom zawodowym rolników jest możliwe dzięki zawartemu w dniu 6 marca 2001 r. Porozumieniu w sprawie współpracy na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie pomiędzy: Głównym Inspektorem Pracy, Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezesem Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Prezesem Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Prezesem Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, Przewodniczącym Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Rolnictwa w RP, Prezesem Zarządu Federacji Pracowników-Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, Prezesem Krajowej Rady Izb Rolniczych, Prezesem Zarządu Głównego Ochotniczych Straży Pożarnych RP oraz Prezesem Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów.

Niniejsza informacja jest dostępna na stronie internetowej: www.krus.gov.pl (prewencja)

I. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników indywidualnych

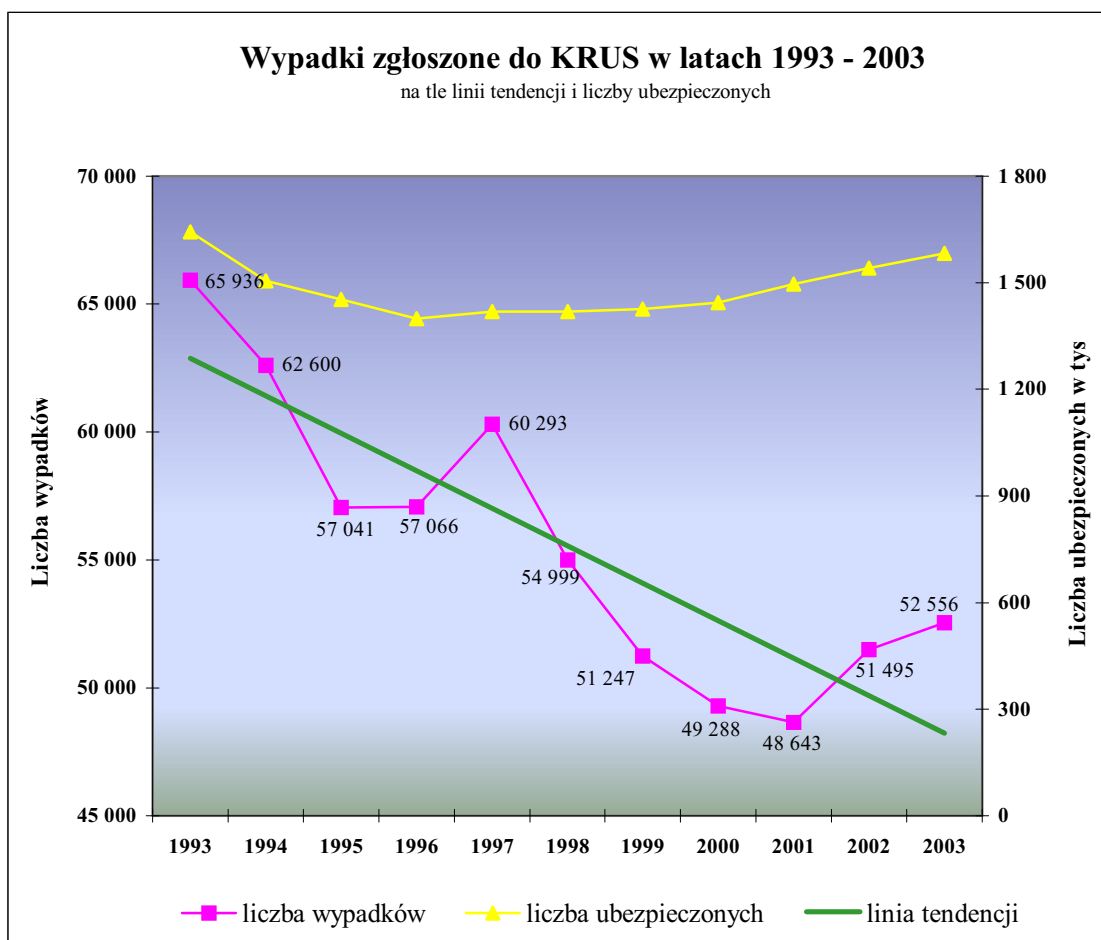
A. Wypadki przy pracy rolniczej.

1. Zgłoszenia wypadków.

W ciągu roku do placówek terenowych i oddziałów regionalnych KRUS zgłoszono **52 556** zdarzeń wypadkowych, to jest o **1 061** zdarzeń więcej (**o 2,1%**), niż w roku poprzednim.

Wzrost świadomości rolników o przysługujących im świadczeniach i ciężka sytuacja materialna wielu z nich powodują, że zgłaszają nawet błahe zdarzenia jako wypadki z nadzieją uzyskania odszkodowania.

Zgłoszenia wypadków w latach 1993 - 2003 przedstawia poniższy wykres:

Liczbę zgłoszonych wypadków w poszczególnych województwach przedstawia załącznik nr 1.

Za wypadki przy pracy rolniczej w rozumieniu ustawy o u.s.r. (bez względu na skutki zdrowotne wypadku), uznano **46 968** zdarzeń, tj. o **1 693** więcej (**o 3,7%**), niż w roku poprzednim.

2. Podjęte decyzje w sprawie odszkodowań.

Wydano następujące decyzje:

- **568** umorzeń z powodu rezygnacji z roszczeń (**1,1%** decyzji)
- **21 673** decyzji odmawiających jednorazowego odszkodowania (**40,2 %** decyzji)
- **31 666** decyzji przyznających jednorazowe odszkodowanie – w tym **795** na podstawie odwołań (**58,7%** decyzji).

Decyzje odmowne

Przyczyny decyzji odmownych	Liczba spraw w 2003 r.	Udział w decyzjach odmownych ogółem w %	
		2002 r.	2003 r.
brak prawa do świadczeń z u.s.r.	1 201	6,1	5,5
nie uznanie zdarzenia za wypadek przy pracy rolniczej w rozumieniu ustawy	5 105	21,6	23,6
brak stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu	12 259	57,6	56,6
spowodowanie wypadku umyślnie	5	0,005	0,02
spowodowanie wypadku przez rażące niedbalstwo	853	4,3	3,9
spowodowanie wypadku pod wpływem nietrzeźwości	278	1,4	1,3
niedopełnienie przez wnioskodawców obowiązków	1 972	9,0	9,1

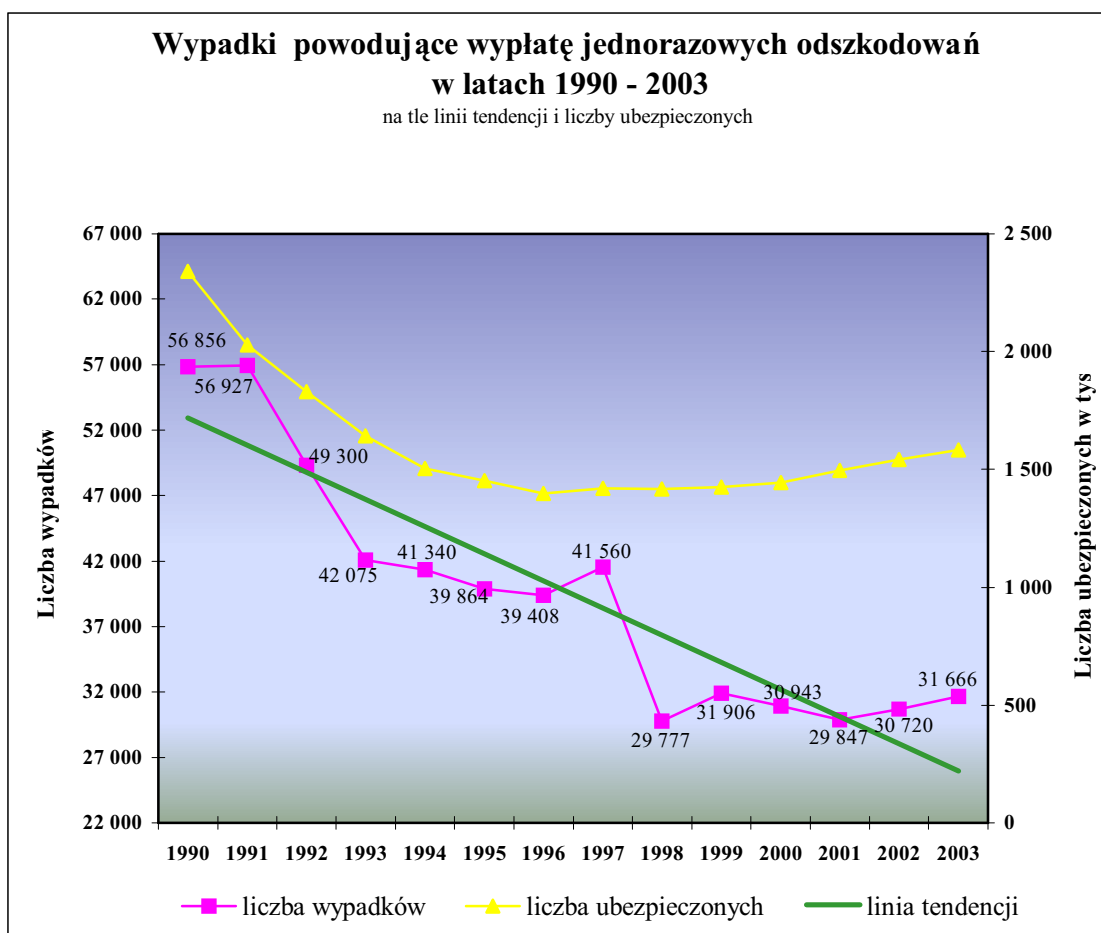
Nadal głównymi przyczynami odmów przyznania jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej był brak stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu i nie uznanie zdarzenia za wypadek przy pracy rolniczej.

Wśród podjętych decyzji odmownych wzrósł udział decyzji z powodu nie uznania zdarzenia za wypadek przy pracy rolniczej z 21,6 % w 2002 r. do 23,6% w 2003 r.

3. Wypadki powodujące wypłatę odszkodowań, ich struktura, terytorialne rozmieszczenie oraz orzekany uszczerbek na zdrowiu.

Liczba wypadków powodujących wypłatę odszkodowań zwiększyła się z **30 720** w 2002 r. do **31 666**, tj. o **946**, czyli o **3,1%** w 2003 r.

Liczbę wypadków w porównaniu do lat poprzednich na tle liczby ubezpieczonych i linii tendencji przedstawia wykres:

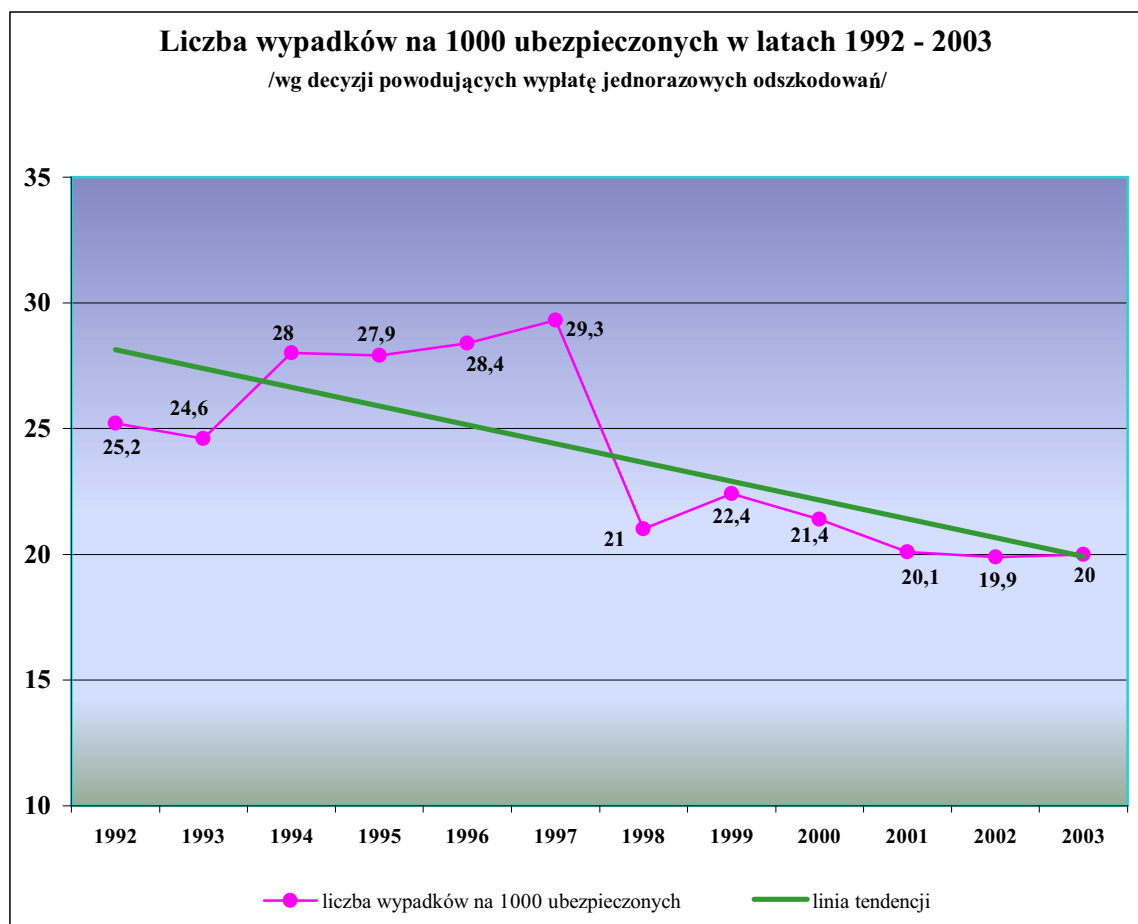

Wskaźnik wypadkowości wyniósł 20,0/1000 ubezpieczonych i utrzymuje się od kilku lat na tym samym poziomie (19,9/1000 ubezpieczonych w 2002 roku i 20,1/1000 ubezpieczonych w 2001 roku). Wskaźnik wypadkowości w Kasie w około 30% obciążają nie ubezpieczone osoby najbliższe rolnikowi.

Dla porównania: według GUS (za 2003 r. wykorzystano wstępne dane o liczbie pracujących) wskaźnik wypadkowości w innych grupach zawodowych w 2003 r. wyniósł ogółem 8,24/1000 pracujących (w 2002 r. - 7,60), w budownictwie 11,54/1000 pracujących (w

2002 r. - 11,12), w górnictwie i kopalnictwie – 16,34/1000 pracujących (w 2002 r. – 15,31), w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie – 11,35/1000 pracujących (w 2002 r. – 11,12).

Zmiany wskaźnika wypadkowości (częstotliwość wypadków) w latach 1992-2003 przedstawia wykres:

Liczbę i częstotliwość wypadków w poszczególnych województwach przedstawiają załączniki nr 2 i 3.

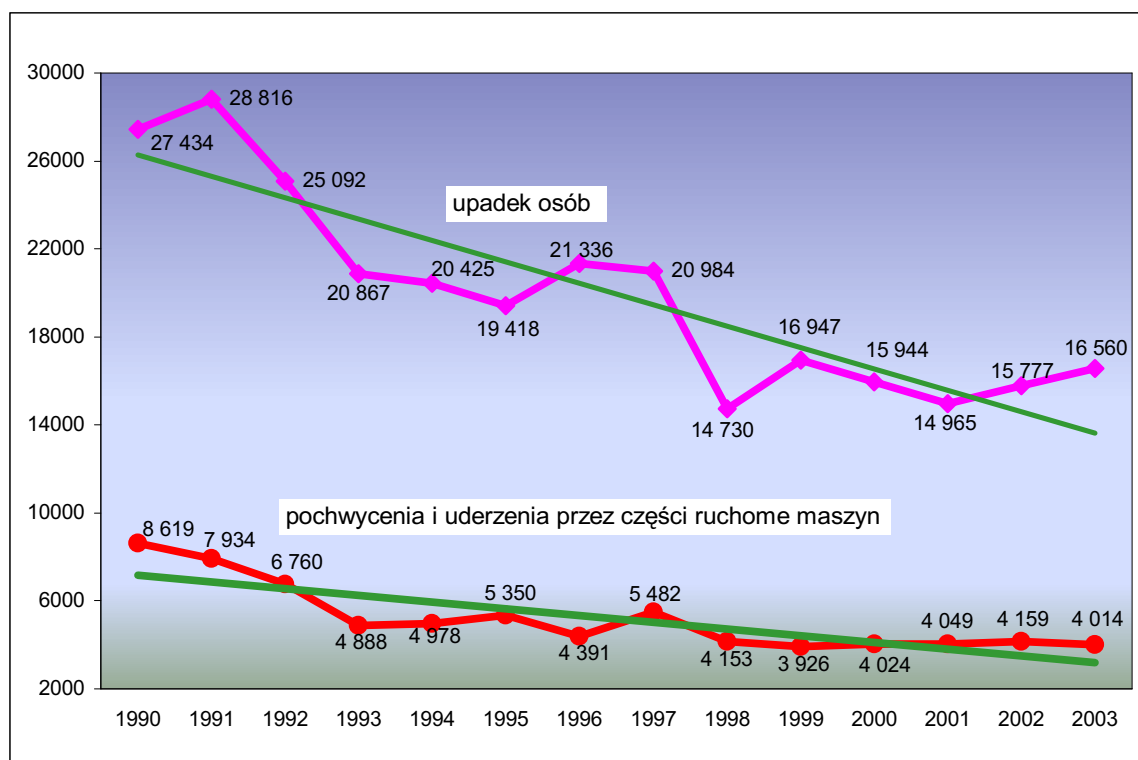
Częstotliwość wypadków w poszczególnych województwach jest zróżnicowana i waha się od 10,3/1000 ubezpieczonych w woj. opolskim do 27,6/1000 ubezpieczonych w woj. lubelskim.

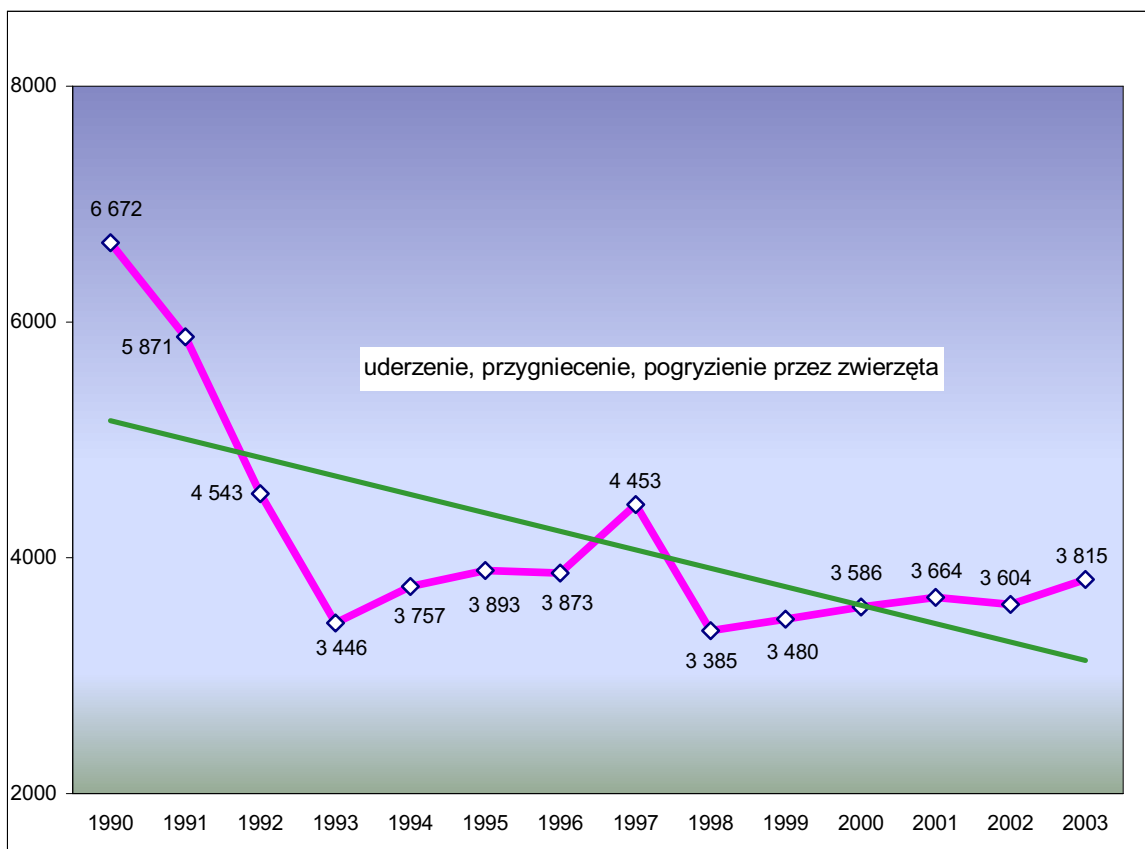
W porównaniu do roku ubiegłego nastąpiły zmiany w strukturze wypadków. Zanotowano wzrost liczby upadków osób i upadku przedmiotów, wypadków spowodowanych przygnieceniem przez zwierzęta, zetknięciem z ostrymi narzędziami, oraz działaniem skrajnych

temperatur. Spadek nastąpił w grupach: uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie, przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu oraz pochwycenie i uderzenie przez części robocze maszyn i urządzeń.

Liczbę wypadków wg grup zdarzeń i ich strukturę w wybranych latach przedstawiają załączniki 4 i 5.

Liczbę wypadków powodujących wypłatę odszkodowań w najliczniejszych grupach zdarzeń w latach 1990 – 2003 przedstawiają poniższe wykresy:

Struktura skutków wypadków wg procentowego uszczerbku na zdrowiu przedstawia się następująco:

Uszczerbek na zdrowiu w %	% wypadków ogółem									
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
do 5	50,9	50,0	51,2	52,9	54,5	54,5	55,5	57,5	59,2	
6 - 10	31,2	33,2	31,4	29,2	29,5	29,5	28,8	28,0	27,0	
11 - 30	15,0	14,5	14,7	14,8	13,5	13,6	13,3	12,4	11,7	
31 - 60	1,9	1,4	1,6	1,9	1,4	1,5	1,4	1,2	1,2	
61 - 100	1,0	0,9	1,1	1,2	1,1	0,9	1,0	0,9	0,9	

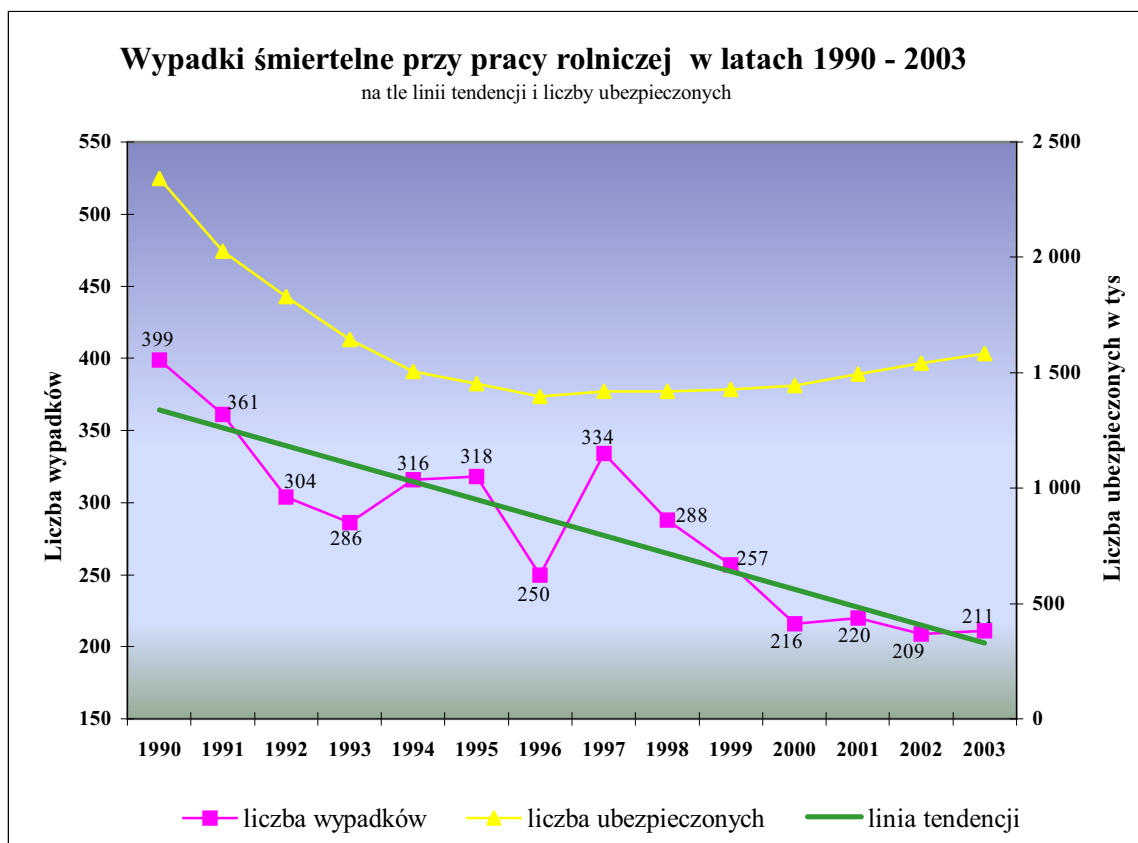
W ujęciu wieloletnim systematycznie, w niewielkim tempie rośnie udział wypadków powodujących uszczerbek na zdrowiu do 5 %. W ostatnim roku wzrósł o 1,7 %.

4. Wypadki śmiertelne.

Śmiercią poszkodowanych zakończyło się 211 wypadków, o 2 więcej (tj. o 1%) niż w roku 2002. Liczbę wypadków śmiertelnych i ich częstotliwość w wybranych latach ilustruje zestawienie.

Lata	1990	1995	2000	2001	2002	2003
liczba wypadków śmiertelnych	399	318	216	220	209	211
% w wypadkach ogółem	0,70	0,80	0,70	0,74	0,68	0,67
częstotliwość wypadków (liczba wypadków/1000 ubezpieczonych)	0,17	0,22	0,15	0,15	0,14	0,13

Liczbę wypadków śmiertelnych na tle liczby ubezpieczonych przedstawia wykres:

Rozmieszczenie terytorialne wypadków śmiertelnych przedstawiono w załączniku nr 6, a według grup zdarzeń w załącznikach nr 7 i 8.

Z zestawień wynika, że:

- Najwięcej osób – 63 (29,8 % śmiertelnych zdarzeń) zginęło w wyniku **przejechania, uderzenia, pochwylenia przez środki transportowe i przemieszczające się maszyny rolnicze**. Liczba wypadków w tej grupie zmniejszyła się o 15 w stosunku do roku 2002.

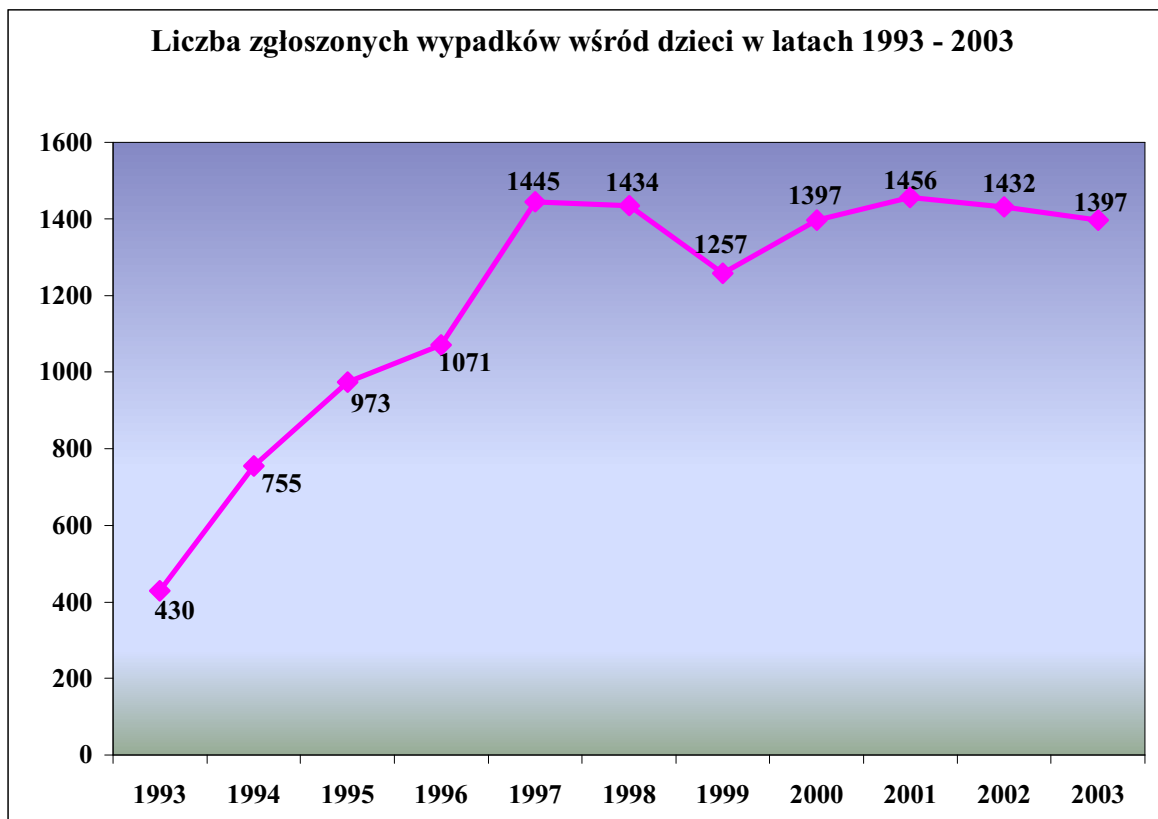
Spośród ofiar tej grupy wypadków:

- 39 osób (o 5 mniej niż w roku poprzednim) zginęło w wypadkach drogowych, z tego 24 – na skutek zderzenia pojazdów, 3 - uderzenia w drzewa, 12 osób (w tym 7. pieszych i 5. rowerzystów) zostało potrąconych przez przejeżdżające pojazdy,

- 7 osób zostało przejechanych przez ciągniki i przyczepy (w 2002 r. też 7),
- 17 osób zginęło pod przewróconym ciągnikiem (w 2002 r. - 21);
- 33 osoby (o 12 więcej niż w roku poprzednim) zmarło w wyniku **nagłego zachorowania** podczas pracy lub po jej zakończeniu, głównie na skutek nadmiernego w stosunku do stanu zdrowia wysiłku oraz stresu;
- 31 osób (o 6 więcej niż w roku 2002) poniosło śmierć po **upadku**, w tym: 6 – z przyczep, 5 – z drabin, 6 – ze schodów, 3 – z poddaszy, 2 – z wozu, 9 - upadku na powierzchni i w innych okolicznościach;
- 16 osób poniosło śmierć w wyniku **pochwycenia i uderzenia przez ruchome części maszyn** (o 1 mniej niż w roku 2002). W tej grupie zanotowano 5 (w 2002 r. – 3) śmiertelnych urazów przy pilarkach tarczowych. Liczba śmiertelnych pochwyceń przez nieosłonięte wały przegubowo-teleskopowe zmniejszyła się z 7. w 2002 r. do 4. w 2003 r. Przy obsłudze rozrzutnika obornika zanotowano 4 wypadki, po 1 wypadku przy prasie do siana i słomy, kosiarki rotacyjnej;
- 13 osób (o 5 mniej niż w 2002 r.) zginęło w wyniku **upadku przedmiotów**, głównie uderzeń przez ścinane drzewa lub ich gałęzie;
- zwiększyła się znacznie liczba śmiertelnych **porażeń prądem** - z 8. w 2002 r. do 14. w 2003 r.;
- zmniejszyła się liczba wypadków na skutek **pożaru, wybuchu i działań sił przyrody** - z 11. w 2002 r. do 8. w roku 2003, a w wyniku **poturbowań przez zwierzęta** - z 11. w 2002 r. do 7. w 2003 r.

5. Wypadki wśród dzieci.

Liczba zgłoszonych wypadków wśród dzieci do lat 15. zmniejszyła się o 35 tj. 2,4 % - z 1 432. w 2002 r. do 1 397. w roku 2003. Liczbę wypadków z udziałem dzieci przedstawia wykres:

Spośród 1 397. zgłoszonych zdarzeń w postępowaniu orzeczniczym za wypadki przy pracy uznano 963 tj. 68,9 %, (w 2002 – 1 019, tj. 71,24 %, w 2001 r. – 952 tj. 65,4%).

Dwoje dzieci poniosło śmierć (w 2002 r. - 3, w 2001 r. – 5.).

Liczbę zgłoszonych zdarzeń wypadkowych w których poszkodowanymi były dzieci do lat 15. w poszczególnych województwach przedstawia załącznik nr 9.

1. Przyczyny wzrostu liczby wypadków.

Oddziały Regionalne jako przyczyny wzrostu liczby wypadków podają:

- stosowanie niebezpiecznych metod pracy i brak świadomości istniejących zagrożeń,
- lekceważenie istniejących zagrożeń,

- brak osłon ruchomych części maszyn oraz brak nawyku stosowania środków ochrony pracy,
- wykonywanie napraw sprzętu we własnym zakresie bez odłączania napędu lub zasilania elektrycznego,
- brak odpowiedniego zaplecza technicznego do wykonywania napraw sprzętu rolniczego (przy minimalnych nakładach finansowych),
- zmiany kierunków produkcji bez przygotowania wcześniej należytego zaplecza technicznego,
- starzenie się i zużycie eksploatacyjne środków produkcji,
- stosowanie niebezpiecznego sprzętu wykonanego we własnym zakresie lub sprowadzonego z zagranicy,
- brak wśród rolników rozpoznania stanu swojego zdrowia i wykonywanie pracy mimo istniejącej choroby,
- zwiększenie liczby ubezpieczonych, z 1 559 534 na koniec 2002 r., do 1 589 325 na koniec 2003 roku,
- długa śnieżna zima mająca wpływ na zwiększenie upadków i wypadków związanych z obróbką drewna,
- wykonywanie prac przez osoby starsze i angażowanie dzieci do prac, których nie powinny wykonywać.

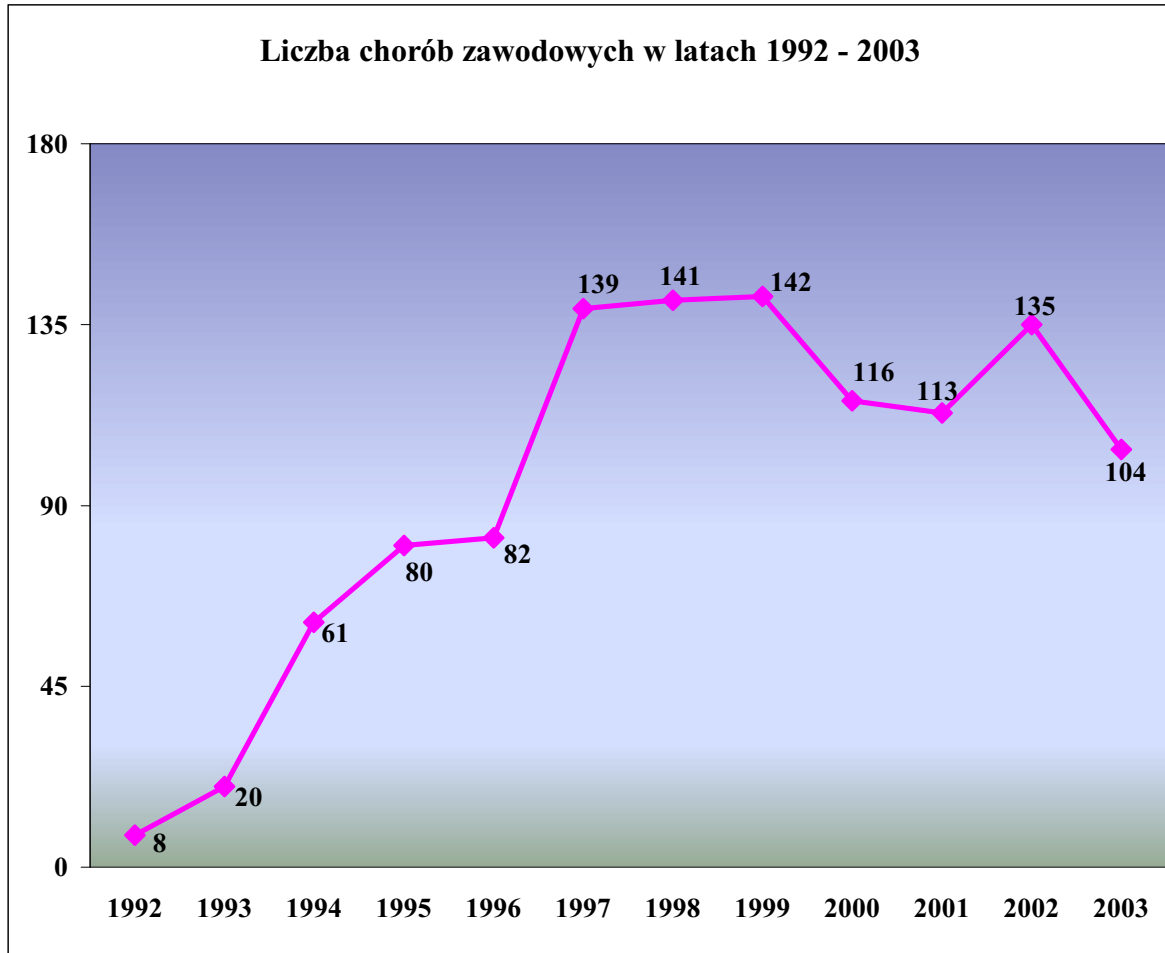
B. Choroby zawodowe.

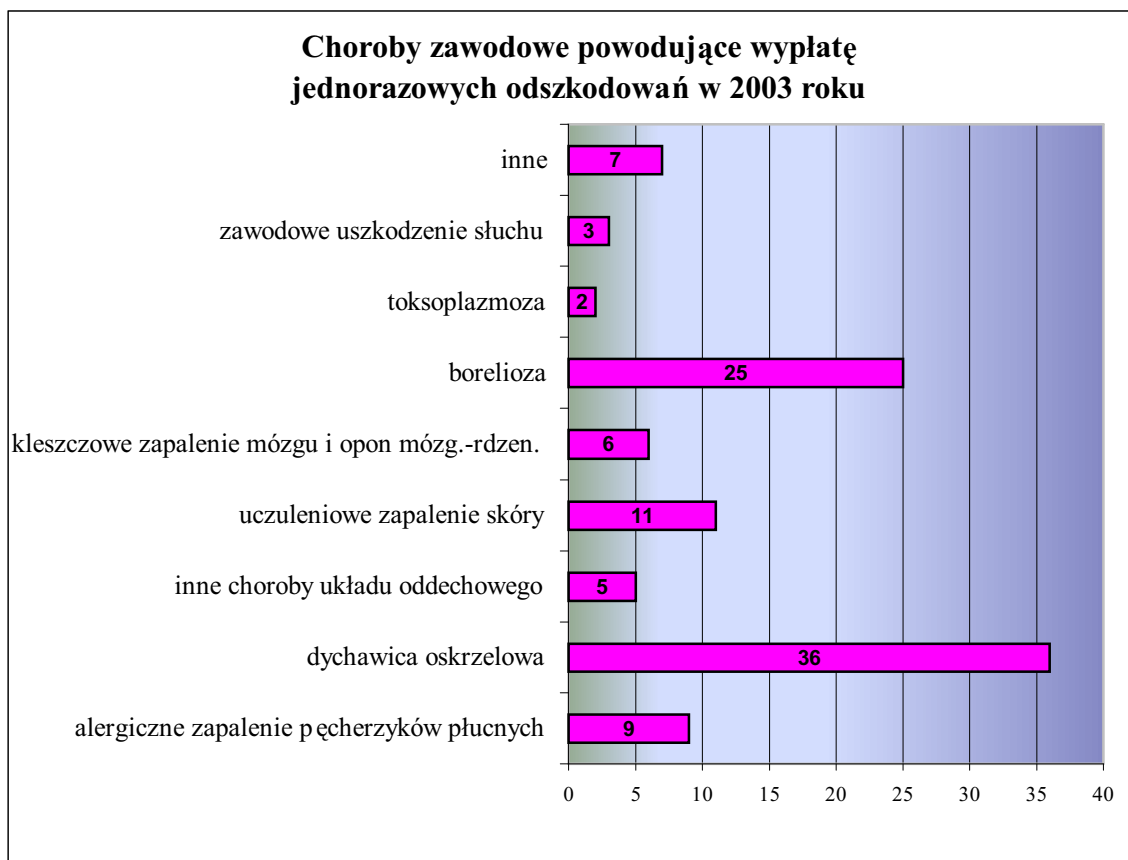
W 2003 r. przyznano 104 jednorazowe odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu spowodowanego zachorowaniem na chorobę zawodową (o 31 mniej niż w 2002 r.).

Podobnie jak w 2002 r., dominującą grupę stanowiły choroby układu oddechowego: 36 (w 2002 r. – 48) przypadków dychawicy oskrzelowej, 9 (w 2002 r.–12) przypadków alergicznego zapalenia pęcherzyków płucnych oraz 5 innych.

Zmniejszyła się liczba chorób roznoszonych przez kleszcze (boreliozy oraz kleszczowego zapalenia mózgu i opon mózgowo - rdzeniowych) z 41. w 2002 r. do 31. w 2003 r., a także liczba zachorowań na uczuleniowe zapalenie skóry z 24. w 2002 r. do 11. w 2003 roku. Pozostałe choroby to uszkodzenie słuchu, toksoplazmoza i inne.

Zmniejszenia liczby chorób zawodowych należy upatrywać nie w zmniejszeniu zachorowań na nie, ale w braku rozpoznania wśród rolników stanu swojego zdrowia i trudnym dostępie do lekarzy specjalistów.

Procentowa struktura uszczerbku na zdrowiu spowodowanego chorobami zawodowymi w latach 1996 – 2003 przedstawia się następująco:

Uszczerbek na zdrowiu w %	% chorób ogółem w latach							
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
do 5	1,2	2,2	9,2	11,3	6,0	6,2	13,3	10,6
6 - 10	8,5	9,4	7,8	14,0	18,1	18,6	23,0	28,8
11 - 30	61,0	60,4	69,5	58,5	58,6	64,6	51,9	54,8
31 - 60	22,0	23,7	9,9	14,8	14,7	8,0	9,6	4,8
61 - 100	7,3	4,3	3,6	1,4	2,6	2,6	2,2	1,0

Przyczyny wystąpienia chorób zawodowych nie uległy zmianie - są to głównie narażenie na pył rolniczy, kontakt ze zwierzętami domowymi i dzikimi, ukąszenia przez kleszcze.

W 33. przypadkach odmówiono odszkodowania, gdyż wnioskodawcy nie posiadali uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, w 8. przypadkach - powodu braku uszczerbku na zdrowiu, w 2. przypadkach – z powodu nie dopełnienia obowiązków przez rolnika. W 2. przypadkach umorzono sprawę z powodu rezygnacji z roszczeń.

Zestawienie chorób zawodowych wg rodzajów przedstawiono w załączniku nr 10, a wg terytorialnego występowania - w załączniku nr 11.

II. Działania prewencyjne prowadzone przez jednostki organizacyjne Kasy

1. Kierunki działalności prewencyjnej.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników nałożyła na Kasę obowiązek prowadzenia wszechstronnej działalności prewencyjnej, mającej na celu ograniczenie liczby wypadków przy pracy rolniczej. Działalność ta prowadzona jest w czterech podstawowych zakresach:

1. analizowanie przyczyn wypadków i chorób zawodowych;
2. prowadzenie dobrowolnych nieodpłatnych szkoleń i instruktażu dla ubezpieczonych na temat zasad ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym;
3. upowszechnianie wśród ubezpieczonych wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi oraz zasad ochrony zdrowia i życia;
4. podejmowanie starań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników.

Prezes Kasy w 2001 roku (pismem z dnia 9.04.2001 r.) określił obowiązujące kierunki działalności prewencyjnej, uwzględniające istniejący stan zagrożeń zdrowia i życia rolników oraz ich rodzin, obecną sytuację w rolnictwie oraz zdobyte doświadczenia w zapobieganiu wypadkom. Dotyczyły one:

- działań ukierunkowanych na zabezpieczanie się rolników przed upadkami, pochwyleniem przez ruchome części maszyn oraz wypadkami przy pozyskiwaniu i gospodarczej obróbce drewna;
- dostosowywania działań zapobiegawczych do występującej w rejonie produkcji rolniczej i związanych z nią zagrożeń wypadkowych oraz chorób zawodowych;
- popularyzowania wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców wykazu prac szczególnie niebezpiecznych, których nie powinny wykonywać dzieci do lat 15 oraz zagrożeń występujących w środowisku wiejskim, (współpracy ze szkołami wiejskimi i rolniczymi na zasadach pomocy i inspiracji nauczycieli do przekazywania wiedzy);
- promocji wyrobów i ochron osobistych zmniejszających lub likwidujących zagrożenia wypadkowe;
- przekazywania rolnikom informacji o przysługujących im prawach dochodzenia na drodze cywilnej odszkodowań od producentów wyrobów powodujących wypadki przy pracy (zgodnie z interpretacją ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie praw

konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny);

- podejmowania działań prowadzących do dbałości rolników o estetykę i poprawę warunków pracy w obejściach gospodarskich;
- współpracy z instytucjami i organizacjami, a także z aktywnym wiejskim na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym;
- doskonalenia form prewencji opartych na planowanym oddziaływaniu na środowisko wiejskie;
- stosowania sprawdzonych i skutecznych form prewencji na danym terenie działania oraz wyszukiwania nowych.

Ustalenia te obowiązywały również w 2003 roku, co zostało potwierdzone w piśmie Zastępcy Prezesa z 23 kwietnia 2003 roku, w którym zalecano:

- zwracać uwagę na zapobieganie upadkom, pochwyceniom przez ruchome części maszyn, w tym wypadkom przy pozyskiwaniu i gospodarczej obróbce drewna, a także wypadkom przy obsłudze zwierząt gospodarskich, gdyż wypadki w tych trzech grupach zdarzeń są najliczniejsze;
- realizować w terenie takie formy, które przynoszą wymierne efekty w postaci poprawy warunków pracy w gospodarstwie rolnym (w tym konkurs na bezpieczne gospodarstwo rolne);
- inspirować i podejmować działania prowadzące do wymiany niebezpiecznych środków technicznych;
- kontynuować działania na rzecz profilaktyki prozdrowotnej wśród dzieci; dążyć do wprowadzenia do programu zajęć szkolnych w wiejskich szkołach podstawowych i gimnazjach tematów poświęconych bezpieczeństwu pracy w gospodarstwie rolnym.

2. Analizowanie przyczyn wypadków i chorób zawodowych.

Inspektorzy ds. prewencji z Oddziałów Regionalnych w czasie prowadzonych postępowań powypadkowych dokonywali oględzin miejsc i przedmiotów związanych z wypadkami.

W 2003 roku dokonano ich w 94,3% wszystkich wypadków, do których zostały wydane decyzje. Badano stan środków technicznych przy użyciu których doszło do wypadku, ustalano stosowane metody pracy. Ustalenie okoliczności i przyczyn zdarzeń pozwalało sformułować indywidualne zalecenia prewencyjne, a także podawać przykłady zagrożeń i zdjęć z miejsc wypadków podczas szkoleń, imprez rolniczych czy w publikacjach. Pozwala też na podejmowanie działań wobec producentów wadliwych środków produkcji i daje możliwość sprawdzenia, które maszyny i urządzenia nie powodują wypadków i są bezpieczne, a takim tylko wyrobom (krajowym i zagranicznym) Prezes Kasy może przyznać Znak Bezpieczeństwa KRUS. Analizowanie przyczyn jest również pomocne w planowaniu przedsięwzięć prewencyjnych.

Na podstawie rocznych informacji statystycznych i analitycznych, otrzymanych z Oddziałów Regionalnych opracowano zbiorczą informację o wypadkach przy pracy rolniczej i chorobach zawodowych oraz działaniach prewencyjnych Kasy. Przekazano ją do wszystkich oddziałów regionalnych, a skróconą wersję pt. "Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników oraz działalność prewencyjna KRUS w 2002 roku", wydrukowaną w nakładzie 800 egzemplarzy, przesłano do zainteresowanych instytucji, w tym do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, naukowych instytutów, uczelni i redakcji. Osoby indywidualne mogły uzyskać to opracowanie podczas konferencji, seminariów i targów, w których Kasa uczestniczyła. Informacja została też zamieszczona na stronie internetowej KRUS.

W okresach kwartalnych opracowywano informację statystyczną o wypadkach przy pracy rolniczej i chorobach zawodowych, którą przekazywano do GUS. Dane o wypadkach udostępniano na stronie internetowej KRUS.

Oddziały Regionalne na bieżąco przekazywały do Biura Prewencji i Rehabilitacji Centrali KRUS informacje o wszystkich zgłoszonych przez rolników wypadkach śmiertelnych. Na tej podstawie opracowywano komunikaty i publikacje prasowe, radiowe i telewizyjne.

Oceniano skalę wypadków i wyliczano dla poszczególnych oddziałów regionalnych efektywność działalności prewencyjnej wyrażoną wskaźnikiem zmian częstotliwości wypadków.

W 2003 roku wszystkie oddziały regionalne otrzymały do wprowadzenia program "WYP-ROL", który umożliwi komputerową ewidencję wypadków przy pracy rolniczej i ich analizę.

3. Szkolenie rolników z zakresu bhp.

Wszystkie Oddziały Regionalne organizowały dobrowolne, nieodpłatne szkolenia z zakresu wiedzy o bhp dla ubezpieczonych rolników i członków ich rodzin. W ich organizację włączali się przede wszystkim sołtysi, wójtowie, radni, dyrektorzy szkół i nauczyciele. Prowadzono je też przy współudziale WODR, PIP, Izb Rolniczych i KGW. Szkolenia odbywały się zgodnie z wytycznymi Prezesa Kasy.

Pełny program szkolenia rolników, obejmujący 9 tematów (informacja o KRUS i podstawowe problemy związane z ubezpieczeniem społecznym rolników • zagrożenia zdrowia i życia rolników • zasady bezpiecznej pracy z maszynami i urządzeniami rolniczymi • zasady bezpiecznej pracy przy obsłudze zwierząt • bezpieczeństwo w transporcie rolniczym, • bezpieczeństwo w pracy na wysokości, w zagłębieniach i zbiornikach • zasady bezpiecznej pracy ze środkami chemicznymi • bezpieczne użytkowanie instalacji i urządzeń elektrycznych • udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach) dopasowywano do istniejących na danym terenie zagrożeń wypadkowych, rozpoznawanych dzięki analizie wypadków lub obserwowanych podczas wizytacji gospodarstw i prac polowych w okresie żniw i wykopków.

Najwięcej czasu na szkoleniach poświęcano omawianiu tych zagrożeń, w wyniku których dochodzi do upadków, zwracano uwagę rolników na stan podwórzy, drabin, schodów, nie zabezpieczone otwory technologiczne, nieprawidłowe przewożenie osób i ładunków. Jednocześnie zachęcano do noszenia właściwego obuwia ochronnego, stosowania bezpiecznych drabin i pasów ściągających do przewożenia ładunków objętościowych. Starano się propagować zabezpieczenia i usprawnienia, które nie wymagają znacznych nakładów finansowych.

Wskazywano też przyczyny wypadków spowodowanych pochwyceniem przez ruchome części maszyn i urządzeń, a także przy pozyskiwaniu i gospodarczej obróbce drewna. Podawano jakie zabezpieczenia winny posiadać pilarki tarczowe. Promowano bezpieczne pilarki wskazując możliwości ich zakupu. Omawiano zasady obsługi pilarek łańcuchowych, ich prawidłową eksploatację, technikę okrzesywania i przecinania drewna oraz prezentowano środki ochrony indywidualnej do pracy w lesie. Namawiano też rolników do uzupełnienia lub wymiany osłon wałów przegubowo-teleskopowych i uczono praktycznego montażu tych osłon. Pokazywano ubrania robocze i omawiano znaczenie właściwego ubioru przy obsłudze maszyn i urządzeń.

Na szkoleniach i spotkaniach zaznajamiano rolników z treścią Ustawy z dnia 2 marca 2000 roku o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny i przysługującym prawie dochodzenia odszkodowań od producentów wyrobów powodujących wypadki przy pracy.

Prezentowano filmy video, plansze z zagrożeniami, plakaty z maszynami i urządzeniami oznaczonymi Znakiem Bezpieczeństwa KRUS i wyróżnionymi przez Prezesa Kasy jako "Wyrób zwiększający bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym", zdjęcia z miejsc wypadków, foliogramy. Demonstrowano, a czasem wręczano rolnikom ochrony osobiste - maseczki jednorazowego użytku, okulary ochronne, ochronniki słuchu i rękawice ochronne. Niektóre szkolenia kończono sprawdzeniem zdobytej wiedzy. Zaopatrywano uczestników w broszury i inne materiały popularyzatorskie.

Według danych Oddziałów Regionalnych odbyło się 2 988 szkoleń i spotkań poświęconych bezpieczeństwu pracy w gospodarstwie rolnym. Wzięło w nich udział 95 186 osób. Liczba przeprowadzonych szkoleń w Oddziałach Regionalnych wahała się od 14 do 197.

Rok	Liczba przeprowadzonych szkoleń			Liczba uczestników szkoleń		
	trwających			trwających		
	> 5 godz.	< 5 godz.	razem	> 5 godz.	< 5 godz.	razem
2003	1 074	1 914	2 988	30 747	64 439	95 186
1993 - 2003	13 729	10 966	24 695	335 445	324 895	660 340

Ze spostrzeżeń OR wynika, że rolnicy wolą szkolenia krótsze. Zaniebane świetlice wiejskie i domy kultury, a szczególnie brak ogrzewania, zniechęcają rolników do uczestnictwa w szkoleniu i nie pozwalają na prowadzenie szkoleń dłuższych.

Miejscowości do przeprowadzenia szkolenia typowano na podstawie ilości wypadków na danym terenie oraz uwzględniano wnioski sołtysów i organizacji wiejskich.

W szkoleniach dla rolników we wsiach (1 615) wzięło udział prawie 36 500 osób z 2 410 wsi, tj. z 6,0% sołectw w kraju (liczba sołectw podanych przez OR ogółem – 40 134). Z roku na rok zwiększa się liczba wsi, dla których prowadzone są szkolenia (2001 r. - 2 034, 2002 r. - 2 317), coraz częściej uczestnikami jednego szkolenia są mieszkańcy wielu wsi. Nie we wszystkich wsiach rolnicy są zainteresowani szkoleniem, zdarzało się, że mimo podjęcia działań organizacyjnych, również przez sołtysów, szkolenia nie doszły do skutku. Dla

niektórych natomiast, w tych charakteryzujących się wysoką wypadkowością, szkolenia organizowano już kilka razy.

Znacznie większą chęć uczestnictwa w szkoleniach wykazują sołtysi, a niektórzy zdobytą wiedzę przekazują mieszkańcom swoich wsi. 6 460 sołtysów, tj. z 16,1% sołectw wzięło udział w 302. szkoleniach przeprowadzonych specjalnie dla nich lub szkoleniach dla rolników we wsi.

Szkoleniem objęto również rolników przebywających w zakładach rehabilitacji leczniczej KRUS, co obrazuje poniższe zestawienie:

L.p.	OR KRUS	CRR	Przeprowadzone szkolenia	
			liczba szkoleń	liczba uczestników
1.	Jasło	CRR w Iwoniczu Zdroju	15	1 173
2.	Jelenia Góra	CRR w Szklarskiej Porębie	12	1 527
3.	Koszalin	CRR w Kołobrzegu	13	2 754
4.	Ostrów Wlkp.	CRR w Jedlcu	15	1 153
5.	Przeworsk	CRR w Horyńcu	14	1 319
6.	Szczecin	OWR w Świnoujściu	10	721
7.	Żyrardów	OSR w Teresinie	10	580
OGÓLEM			89	9 227

Uczestniczyło w nich ponad 10% wszystkich uczestników szkoleń w kraju. Podczas każdego turnusu na dwóch spotkaniach trwających łącznie od 6 do 8 godzin lekcyjnych realizowany jest obowiązujący program. Zajęcia są organizowane tak, aby jak najmniej kolidowały z leczeniem rehabilitacyjnym, a prowadzą je głównie inspektorzy ds. prewencji z tych Oddziałów Regionalnych, na terenie których znajdują się Centra Rehabilitacji Rolników.

Uczestnicy szkolenia z zakresu bhp w kołobrzesckim CRR

Fot. OR w Koszalinie

Rolnicy w CRR w Jedlcu licznie uczestniczą w szkoleniu odbywającym się w auli.

Fot. OR w Ostrowie Wlkp.

Rolnicy przebywający na turnusie rehabilitacyjnym mogą spokojnie obejrzeć plakaty z bezpiecznymi maszynami i urządzeniami rolniczymi.

Fot. OR w Ostrowie Wlkp.

Dla uczniów z różnych klas średnich szkół o profilu rolniczym przeprowadzono 227 szkoleń. Niektóre szkolenia łączono z praktycznymi pokazami lub konkursami.

2003 r.	Szkolenia z zakresu bhp			
	Dla uczniów szkół rolniczych		Dla uczniów szkół podstawowych	
	Liczba szkoleń	Liczba uczestników	Liczba szkoleń	Liczba uczestników
OGÓLEM	227	8 338	824	45 050

W 824 spotkaniach szkoleniowych w wiejskich szkołach podstawowych i gimnazjach wzięło udział ponad 45 tysięcy dzieci i młodzieży. W porównaniu do roku poprzedniego liczba tych działań wzrosła (w 2002 roku przeprowadzono 614 dla ponad 34 500 uczniów). Przygotowywały one do przeprowadzanych później konkursów plastycznych i konkursów wiedzy o bhp.

Prowadzono też szkolenia dla kobiet wiejskich - podczas których zaznajamiano je z zasadami ochrony zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym, wykazem prac i czynności szczególnie niebezpiecznych, których nie należy powierzać dzieciom do lat 15. oraz występującymi zagrożeniami; dla nauczycieli, dla członków aktywu powiatowego i gminnego, dla konkretnych grup plantatorskich, dla słuchaczy Ludowego Uniwersytetu Katolickiego, dla członków młodzieżowych drużyn OSP i innych osób związanych ze środowiskiem wiejskim.

Prawie 100 szkoleń połączono z praktycznymi pokazami. Np. wspólnie z Husqvarną i Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych przeszkolono ponad 500 rolników z terenu działania Oddziału Regionalnego w Pile w zakresie bezpiecznej obsługi pilarek łańcuchowych przy pozyskiwaniu drewna na własne potrzeby. Zajęcia praktyczne odbywały się w wyznaczonych rewirach leśnych i kończyły się wydaniem zaświadczeń o przebytych szkoleniu.

4. Upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach wypadkami przy pracy rolniczej i chorobami zawodowymi oraz zasad ochrony zdrowia i życia poprzez różne formy działań pozaszkoleniowych.

Działania pozaszkoleniowe co roku poszerzane są o nowe formy. Do przyjętych i sprawdzonych już form wzbogacania wiedzy o bhp należą różnego rodzaju olimpiady, konkursy i quizy, a wśród najmłodszych mieszkańców wsi - konkursy plastyczne. Wielokierunkową formą pozaszkoleniowych działań prewencyjnych, eliminującą zagrożenia wypadkowe i w sposób praktyczny poprawiającą bezpieczeństwo pracy, poza wydawaniem zaleceń prewencyjnych przy okazji wizytacji gospodarstwa, są konkursy na bezpieczne gospodarstwo rolne. Powszechne jest już popularyzowanie zasad ochrony zdrowia i życia oraz przedstawianie zagrożeń występujących w gospodarstwie rolnym poprzez artykuły prasowe, audycje radiowe i telewizyjne oraz internet. Służą temu także stoiska i punkty informacyjne KRUS z materiałami popularyzatorskimi na imprezach dożynkowych, targach, wystawach, pokazach i imprezach rolniczych, oraz festynach lub piknikach wiejskich. Wiedza w praktyczny sposób przekazywana jest podczas różnego rodzaju pokazów.

44 Oddziały Regionalne, samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami, zorganizowały ogółem 337 **olimpiad i konkursów wiedzy o bhp oraz quizów** dla rolników. Wzięło w nich udział 9 539 osób.

2003 r.	KONKURSY WIEDZY O BHP W ROLNICTWIE								Udział w organizacji innych konkursów	
	organizowane:									
	podczas masowych imprez rolniczych		na zakończenie szkoleń		za pośrednictwem mediów		pozostałe konkursy np. dla sołtysów, KGW		l. konk.	l. uczestn.
	l. konk.	l. uczestn.	l. konk.	l. uczestn.	l. konk.	l. uczestn.	l. konk.	l. uczestn.		
OGÓŁEM	93	3 251	161	3 756	14	477	52	1 360	17	695

Przeprowadzono 128 olimpiad i konkursów wiedzy o bhp dla prawie 8 500 uczniów średnich szkół o profilu rolniczym i 522 konkursy dla ponad 32 500 dzieci i młodzieży.

OR KRUS	Uczniowie szkół rolniczych					Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów						
	Olimpiady i konkursy wiedzy o bhp					Konkursy plastyczne			Inne konkursy			
	Konkursy obejmujące swym zasięgiem szkoły rolnicze z terenu działania OR			Inne konkursy dla uczniów szkół rolniczych		Konkursy organizowane w wiejskich szkołach podstawowych i gimnazjach						
	l. konk.	l. uczestn.	l. szkół	l. konk.	l. uczestn.	l. konk.	l. uczestn.	l. szkół	l. konk.	l. uczestn.		
OGÓŁEM	100	7 371	194	28	1 078	223	12 197	271	16 944	603	28	3 419

Wiodące tematy konkursów to zapobieganie upadkom i bezpieczna obsługa maszyn. Jako nagrody zwycięzcy otrzymywali wyroby przyczyniające się do eliminowania zagrożeń, tj. bezpieczne, aluminiowe drabiny, łopaty „piaskówki”, łopaty do odśnieżania, a także bezpieczne pilarki i elektronarzędzia oraz ochrony osobiste.

Wśród podejmowanych działań prowadzących do dbałości rolników o poprawę warunków pracy i estetykę w obejściach gospodarskich było przeprowadzenie po raz pierwszy w 2003 roku trzyetapowego **Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne**, którego głównymi organizatorami były także Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Państwowa Inspekcja Pracy. W etapach regionalnych i wojewódzkich włączyły się do organizacji Konkursu - Ośrodki Doradztwa Rolniczego, Izby Rolnicze, Straż Pożarna i Policja, przedstawiciele samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych.

Konkurs przebiegał pod honorowym patronatem Pana Aleksandra Kwaśniewskiego - Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Patronat medialny objęły - TVP i Polskie Radio, prowadząc szeroko zakrojoną popularyzację celu i zasad Konkursu, a po wyłonieniu laureatów prezentację ich osiągnięć w zakresie poprawy warunków pracy.

Do Konkursu przystąpiło 1 555 gospodarstw indywidualnych i 103 gospodarstwa wielkotowarowe (gospodarstwa te oceniała odrębna komisja powołana przez Agencję Nieruchomości Rolnych).

Komisje - w trzech etapach: regionalnym, wojewódzkim i centralnym - oceniały ład i porządek w obrębie podwórza, stan budynków inwentarskich, wyposażenie maszyn i urządzeń w wymagane osłony i zabezpieczenia, stan pilarek tarczowych, warunki bytowania - a także sposób obsługi zwierząt gospodarskich oraz stan i jakość środków ochrony osobistej. Zwracano uwagę na udogodnienia w zakresie poprawy warunków pracy, wprowadzone przez właścicieli i estetykę gospodarstw. Uczestnicy z etapu na etap poprawiali stan bezpieczeństwa w swoich gospodarstwach, a ponadto dość powszechnym zjawiskiem było naśladowanie dobrych wzorów przez sąsiadów. Dzięki takim działaniom upowszechnienie zasad bezpieczeństwa pracy obejmowało całe społeczności lokalne i poszerzało zasięg Konkursu.

Niektórzy właściciele we własnym zakresie poprawiali niedostatki konstrukcyjne użytkowanych maszyn i urządzeń wyposażając je w dodatkowe osłony i zabezpieczenia zwiększające bezpieczeństwo pracy. Udogodnienia dotyczące budynków inwentarskich oraz procesów technologicznych godne są upowszechnienia wśród innych rolników, a także są cenną wskazówką dla producentów maszyn i urządzeń rolniczych.

Podczas podsumowań etapów regionalnych, wręczano właścicielom najbezpieczniejszych gospodarstw z terenu działania oddziałów regionalnych atrakcyjne nagrody w postaci bezpiecznych i przydatnych w każdym obejściu narzędzi i urządzeń.

Po trzy najbezpieczniejsze gospodarstwa z każdego etapu regionalnego brały udział w etapach wojewódzkich zakończonych również uroczystymi podsumowaniami. Jako nagrody dla zwycięzców tego etapu przyznawano bezpieczne zestawy składające się z pilarki spalinowej i kosiarki do trawy.

Z grupy 16 najbezpieczniejszych gospodarstw wyłoniono cztery najlepsze w kraju. Zwycięzca otrzymał ciągnik marki New Holland, a trzej pozostali zestawy maszyn rolniczych ufundowanych przez producentów posiadających Znak Bezpieczeństwa KRUS, tj.: Famarol ze Słupska, Firmę Weremczuk z Lublina, Pilmet z Wrocławia, Mesko-Rol ze Skarżyska Kamiennej, POM z Augustowa, Krukowiak z Brześcia Kujawskiego i Pronar z Narwi.

Finał całego Konkursu odbył się dwuetapowo - w Spale podczas Dożynek Prezydenckich i w Poznaniu w czasie Targów Polagra - Farm.

Zwycięzca Konkursu składa podziękowania Panu Prezydentowi RP i organizatorom.

Na zdjęciu od lewej stoją:

Aleksander Kwaśniewski - Prezydent RP

Jan Kopczyk - Prezes KRUS

Anna Hintz - Główny Inspektor Pracy

Wojciech Olejniczak - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Podczas Targów Polagra-Farm finaliści odebrali dyplomy, listy gratulacyjne od Prezydenta RP i pamiątkowe albumy.

Z uwagi na możliwość szerokiego oddziaływania na społeczeństwo wiejskie w zakresie dbałości o bezpieczeństwo pracy rolniczej i pozytywną ocenę - Konkurs będzie kontynuowany w latach następnych.

I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”

Widok gospodarstwa.

Przyczepa z drabiną umożliwiającą bezpieczne wykonanie prac transportowych. Kostki słomy zabezpieczone przed spadaniem.

Dolne szczeble drabiny zabezpieczone przed wchodzeniem dzieci blachą umocowaną na zawiasach.

To urządzenie pozwala na jednoczesne uwolnienie wszystkich zwierząt – bez wchodzenia na stanowiska.

II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”

Wydzielony przy domu bezpieczny kącik do zabaw dla dzieci.

Kliny pod kołami i podpora zaczepu ułatwiają agregowanie z ciągnikiem.

Oświetlone wejście na poddasze z solidną poręczą przy schodach.

Pełna automatyzacja systemu utrzymania zwierząt w tuczarni.

Chlewnia macior z prosiętami.

III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”

Odpowiednio wykonane utwardzenie nawierzchni podwórza ułatwia utrzymanie ładu w każdych warunkach pogodowych.

Doskonale warunki zoohigieniczne dają gwarancję zdrowia zwierząt.

Przygotowanie paszy i jej transport do chlewni są zautomatyzowane.

Podwieszona po sufitem lampa ultrafioletowa skutecznie eliminuje owady w chlewni.

Wyróżnienie w Ogólnopolskim Konkursie „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”

*Nowoczesny budynek garażowy
i utwardzone podwórze*

*Wszystkie narzędzia na swoim miejscu
i zawsze pod ręką.*

*Łańcuch i kawałki drewna służą do zabawy.
Dzięki temu zwierzęta rozwijają się
prawidłowo i nie są agresywne.*

*Korytarz paszowy i gnojowy pozwalają na
bezpieczną obsługę krów.*

*Wydzielone miejsce do składowania paliw
płynnych.*

Przeprowadzono też na terenie OR w Warszawie 23 **konkursy gminne pn. „Gospodarstwo rolne bezpieczne dla człowieka i środowiska naturalnego”**, których współorganizatorami byli: Mazowiecka Izba Rolnicza, WODR w Warszawie, urzędy gminne i miejskie, PZU.SA, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz „Kwazar Corporation” s.c. z Jaktorowa. Do konkursów przystąpiło 458 gospodarstw. W trakcie przeglądu gospodarstw rolnych, komisje konkursowe zwracały szczególną uwagę na zabezpieczenia ruchomych części maszyn, wałów napędowych, pił, noży tnących, zabezpieczenia przeciwpożarowe i stan instalacji elektrycznych itp. Uroczystości podsumowania i wręczenia nagród laureatom miały miejsce na różnego rodzaju imprezach okolicznościowych takich jak: festyny, dożynki, pikniki ekologiczne, narady sołtysów czy sesje rad gmin.

14 Oddziałów Regionalnych współuczestniczyło w organizacji **innych konkursów, w których oceniano również stan bezpieczeństwa gospodarstw**. Były to m.in. „Konkurs na piękną i bezpieczną zagrodę w woj. Podkarpackim”, „Piękną i bezpieczną zagrodę – przyjazną środowisku woj. Świętokrzyskiego”, „Bezpieczne i piękne gospodarstwo w Łączy”, „Najlepsze gospodarstwo powiatu żuromińskiego”, „Działania proekologiczne w zagrodzie” (OR we Włocławku), „Piękno wsi dziełem ich mieszkańców” (OR w Pile).

Wizytacje gospodarstw i prac polowych w ramach akcji żniwnej, wspólnie z pracownikami PIP, prowadzili inspektorzy z 17 OR. Zwracano uwagę rolnikom na zagrożenia i nieprawidłowości. Niektóre Oddziały wizytowały też gospodarstwa podczas intensywnych prac wiosennych i jesiennych.

Oddziały Regionalne w Warszawie i Siedlcach **prowadziły przeglądy gospodarstw przed szkoleniami**, na których omawiano z rolnikami zaobserwowane nieprawidłowości i zagrożenia oraz sposoby ich likwidacji.

Za pośrednictwem środków masowego przekazu 48 Oddziałów Regionalnych popularyzowało zasady bezpiecznej pracy i zagrożenia.

Zamieszczano w prasie lokalnej, regionalnej i rolniczej, a także biuletynach urzędów gmin i izb rolniczych artykuły o tematyce bhp w rolnictwie. Współpracowano też z dziennikarzami, dostarczając im niezbędnych materiałów do publikacji. Ogółem w około 200. tytułach prasowych ukazały się 592 artykuły opisujące skalę, okoliczności i przyczyny wypadków, zasady bhp oraz podejmowane działania prewencyjne, a także promujące Ogólnokrajowy Konkurs na Bezpieczne Gospodarstwo Rolne. Dziennikarze towarzyszyli też komisjom

konkursowym podczas przeglądu i oceny gospodarstw. Ponadto w 62. wydaniach centralnej prasy rolniczej opublikowano 17 artykułów opracowanych przez pracowników Biura Prewencji i Rehabilitacji. Współpracowano z miesięcznikiem "Gospodarz", gdzie na łamach tego czasopisma w każdym numerze, we wkładce "Bezpieczna wieś" drukowano po kilka publikacji autorstwa pracowników Biura Prewencji i Rehabilitacji i Oddziałów Regionalnych.

Nawiązywano stałą współpracę z redakcjami w zakresie prowadzenia wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy rolników. M.in. na łamach gazet ogłaszano i prowadzono konkursy dla rolników. Nagrano i nadano 169 audycji w 41 radiowych rozgłoszeniach regionalnych i lokalnych, oraz 45 audycji w I Programie Polskiego Radia . Przygotowano i wyemitowano 46. audycji telewizyjnych. Uczestniczono też w 7. wydaniach audycji TVP - "Agrolinia". Przeprowadzono IX edycję konkursu na publikacje poświęcone bezpieczeństwu pracy w rolnictwie "W rolnictwie można pracować bezpiecznie". Do konkursu zgłoszono 75 artykułów prasowych, 36 audycji radiowych i 6 telewizyjnych.

Organizowano **punkty informacyjne KRUS** podczas masowych imprez rolniczych. Uczestniczono w Międzynarodowych Targach: AGROTECH w Kielcach i POLAGRA-FARM w Poznaniu, w Dożynkach Prezydenckich w Spale i Dożynkach Jasnogórskich w Częstochowie oraz wojewódzkich, powiatowych i gminnych imprezach dożynkowych, a także w regionalnych targach i wystawach rolniczych, np. Wystawie Zwierząt Hodowlanych w Klikowej (OR w Tarnowie), X Wystawie – Targi Płodów w Proszowicach (OR w Krakowie), Wystawie Maszyn „Złote Żniwa 2003” w Krapkowicach (OR w Opolu).

Stoisko Kasy na Targach Polagra-Farm chętnie odwiedzane przez rolników.

Fot. OR w Poznaniu

Na stoisku Kasy podczas Dożynek w Spale było Kierownictwo Kasy spotkało się z laureatami Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”

Fot. OR w Tomaszowie Maz.

Tworzono punkty informacyjne KRUS również podczas Dni Otwartych Drzwi w ODR-ach, na festynach, piknikach (np. Pikniku Europejskim w Drobinie, Pikniku Zdrowia w

Dobrzyniu n/Wisłą czy Pikniku Pszczelarskim w Rajczy) i innych uroczystościach, np. w czasie Święta Trawy w Łysem - OR w Ostrołęce, Dni Buraka i Kukurydzy - OR w Ciechanowie, Dni Konia w Raciechowicach - OR w Krakowie, Święta Kwitnącej Wiśni w Lipsku i Dni Kwitnących Jabłoni w Grójcu, – OR w Radomiu. Ogółem Oddziały Regionalne przygotowały 288 stoisk KRUS z materiałami popularyzatorskimi. Towarzyszyły im różnego rodzaju wystawy i prezentacje ochron osobistych, prac plastycznych dzieci nt. bezpiecznej pracy i zabawy dzieci w gospodarstwie rolnym, plansz informujących o sposobach zabezpieczania się przed upadkami, plakatów przedstawiających zagrożenia i bezpieczne wyroby. Prowadzono na nich quizy i konkursy wiedzy o bhp dla rolników.

*Stoisko informacyjne
podczas Dożynek Jasnogórskich.*

Fot. OR w Częstochowie

Sprawdzoną formą oddziaływania na rolników i cieszącą się zainteresowaniem, są różnego rodzaju pokazy.

Liczbę pokazów i ich uczestników przedstawia tabela:

2003 r.	Wymiana osłon wałów przegubowo - teleskopowych			Pokazy bezpiecznego użytkowania pił do cięcia drewna		Inne pokazy
	Liczba pokazów	Liczba wymienionych osłon	Liczba uczestników	Liczba pokazów	Liczba uczestników	
RAZEM	46	2 185	1 639	91	3 332	20pok/ 560

Pokazy wymiany osłon wałów przegubowo-teleskopowych przeprowadziły 24 OR dla 1 639. osób, w większości przy współudziale Lubelskiej Fabryki Maszyn Rolniczych.

Pokazy bezpiecznego użytkowania piłarek odbyły się w 27. OR dla 3 332. osób. Zdecydowana większość pokazów dotyczyła pił łańcuchowych.

71 pokazów prawidłowego cięcia drewna zorganizowano przy współpracy z przedstawicielami firmy Husqvarna, 8 pokazów - przy udziale firm Stihl i Husqvarna i 1 pokaz - wspólnie z firmą Solo.

Pokazy montażu osłon.

Fot. OR w Białymstoku

Fot. OR w Pile

Praktyczne szkolenia z zakresu obsługi spalinowych pilarek łańcuchowych i stosowania środków ochrony osobistej.

Fot. OR w Pile

Pokaz środków ochrony osobistej oraz sprzętu gaśniczego zorganizowany w jednej ze szkół rolniczych woj. lubelskiego.

Fot. Radzyń Podlaski

Ponadto zorganizowano: 17 **pokazów środków ochrony osobistej**, w których uczestniczyło 468 osób; dwa **pokazy odzieży roboczej** dla 56 osób, wraz z przedstawieniem aspektów możliwości uniknięcia urazów związanych z przypadkami pochwycenia odzieży przez ruchome części maszyn i urządzeń; **pokaz zaprawiania ziarna**, w którym wzięło udział 36 osób.

Do organizacji szkoleń połączonych z praktyczną nauką włączyły się firmy handlujące sprzętem do prac w gospodarstwach rolnych (w 16 OR), urzędy gmin (w 7 OR), szkoły rolnicze (2 OR) i PIP (2 OR).

Przedstawiciele Oddziałów Regionalnych i Biura Prewencji i Rehabilitacji brali **udział** w **seminariach, konferencjach naukowych oraz różnego rodzaju spotkaniach**, poświęconych bezpieczeństwu pracy i ochronie zdrowia, problemom ludzi starszych i niepełnosprawnych w rolnictwie, a także zmianom związanym z wejściem do Unii Europejskiej. Uczestników zaznajamiano ze skalą wypadków i prowadzonymi działaniami prewencyjnymi, wygłaszając przygotowane referaty i wystąpienia.

Wydano następujące **materiały popularyzatorskie**:

– wznowiono sześć tytułów broszur dla rolników

- *Ochrona zdrowia i życia w gospodarstwie rolnym* - 30 tys. egz.;
- *Bezpieczna praca na wysokości, w wykopach i zbiornikach w gospodarstwie rolnym* - 30 tys. egz.;
- *Bezpieczna obsługa maszyn i urządzeń w gospodarstwie rolnym* - 30 tys. egz.;
- *Bezpieczna praca z chemicznymi środkami ochrony roślin* - 30 tys. egz.;
- *Pył występujący w rolnictwie jest niebezpieczny* - 30 tys. egz.;
- *Chorób odzwierzęcych można się ustrzec* - 30 tys. egz.;

– wydrukowano nowo opracowaną broszurę pt. *Bezpieczna obsługa zwierząt gospodarskich* w nakładzie 30 tys. egzemplarzy;

– uaktualniono – *Wyroby oznaczone Znakiem Bezpieczeństwa KRUS* w nakładzie 34 tys. egzemplarzy i *Wyroby zwiększające bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym* w nakładzie 32,5 tys. egzemplarzy.

Opracowano i wydano 100 tys. egzemplarzy Kalendarza na 2004 rok poświęconego bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym. W listopadzie i grudniu 2003 r. kalendarze przekazano Oddziałom Regionalnym do rozprowadzenia wśród ubezpieczonych rolników i ich rodzin.

Kalendarz KRUS 2004 dla Rolników.

Na jego okładce zdjęcia z najbezpieczniejszego gospodarstwa w kraju w 2003 roku.

Prezes Kasy przyznał także nagrodę w Ogólnopolskim Konkursie Poprawy Warunków Pracy (w XXXI edycji) za rozwiązania służące poprawie warunków pracy w rolnictwie dla opracowania „*Zawodowe choroby skóry w rolnictwie: określenie skali problemu, identyfikacja przyczyn i czynników ryzyka oraz wdrożenie akcji profilaktycznej*”.

5. Popularyzowanie wśród dzieci i młodzieży wykazu prac szczególnie niebezpiecznych, których nie powinny wykonywać dzieci do lat 15. Współpraca ze szkołami.

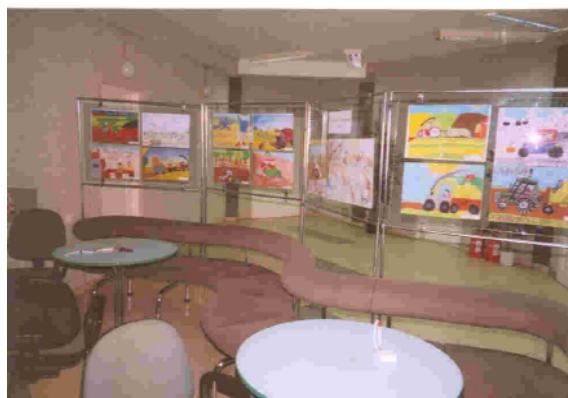
Oddziały Regionalne kontynuowały pracę wśród dzieci i młodzieży popularyzując wiedzę o występujących zagrożeniach w środowisku wiejskim oraz pracach i czynnościach szczególnie niebezpiecznych, których nie należy powierzać dzieciom do lat 15. w gospodarstwie rolnym.

Prowadzono liczne szkolenia, pogadanki i różne konkursy dla uczniów - 824 spotkania szkoleniowe dla ponad 45 tys. uczniów szkół wiejskich, a także ponad 500 konkursów wiedzy o bhp, plastycznych i innych, w których udział wzięło około 33 tysiące uczniów z prawie 800 szkół podstawowych i gimnazjów. Szkolenia odbywały się też dla rodziców, przy okazji wywiadówek.

Pogadanki i konkursy na temat zagrożeń podczas pracy i zabawy dzieci w gospodarstwie rolnym odbywały się w czasie wakacji na półkoloniach i koloniach oraz turnusach rehabilitacyjnych dla dzieci rolników, a także w ramach różnych festynów i letnich akcji czy kampanii wakacyjnych. Jako materiały dydaktyczne służyły kolorowe książeczki, plakaty i film *Praca i zabawa bywają niebezpieczne*. Wręczano dzieciom znaczki, opaski i naklejki odblaskowe do zamieszczania na tornistrach, ramieniu, ubraniu i rowerach, aby zwiększyć bezpieczeństwo dzieci w drodze do szkoły.

Fot. OR w Tarnowie

Fot. OR w Chełmie

Najlepsze prace plastyczne wystawiano w siedzibach niektórych Oddziałów Regionalnych.

Dzieci i młodzież uczestniczyły w konkursach testowych, plastycznych, literackich, fotograficznych, a także na zaprojektowanie i wykonanie prezentacji lub strony internetowej popularyzującej zasady bezpieczeństwa związane z wykonywaniem pracy w gospodarstwie, na inscenizację niewłaściwych zachowań i zagrożeń występujących podczas pracy i zabawy.

Fragment przedstawienia „Pechowe Żniwa” w wykonaniu uczniów ze SP w Czepielowicach.

Fot. OR w Opolu

Wiele Oddziałów Regionalnych czyniło starania wprowadzenia do programu zajęć w szkołach wiejskich tematów poświęconych bezpieczeństwu pracy w gospodarstwie rolnym. Inspirowano nauczycieli do przekazywania tej wiedzy uczniom .

Zapoznawano nauczycieli z opracowanym w Instytucie Medycyny Wsi *Programem edukacji dzieci w wiejskich szkołach podstawowych pt. Zasady udziału dzieci w pracach rodzinnego gospodarstwa rolnego oraz Scenariuszami zajęć w wiejskiej szkole podstawowej*, a niektórym nauczycielom te opracowania przekazywano do wykorzystania w pracy z dziećmi, jak również broszury, wykaz prac i czynności szczególnie niebezpiecznych, kolorowe książeczki dla dzieci przedstawiające zagrożenia podczas pracy i zabawy dzieci, informacje o wypadkach i analizy wypadków, w których poszkodowanymi były dzieci. Zawierano porozumienia ze szkołami w sprawie wprowadzania *Programu edukacji dzieci w wiejskich szkołach podstawowych* do programu nauczania. Z inicjatywy Oddziałów Regionalnych w szkołach wiejskich odbywały się lekcje pokazowe, zajęcia pozalekcyjne poświęcone zagrożeniom dzieci w gospodarstwie rolnym, wybrane tematy omawiano na lekcjach przyrody, techniki i biologii.

6. Współpraca z Ochotniczą Strażą Pożarną.

Realizując porozumienie zawarte pomiędzy Prezesem KRUS a Prezesem ZG ZOSP RP o współpracy we wdrażaniu systemu ratownictwa przedlekarskiego w rejonach wiejskich, przekazano - za pośrednictwem oddziałów regionalnych - kolejnym jednostkom OSP 90

zestawów ratowniczych. OSP w całym kraju dysponują już 306. zestawami ratownictwa przedmedycznego przekazanymi nieodpłatnie przez KRUS.

Przekazanie zestawu ratownictwa przedmedycznego jednostce OSP z terenu działania OR we Wrocławiu

Fot. OR we Wrocławiu.

Prezentacja wręczonego zestawu ratownictwa przedmedycznego OSP w miejscowości Mochnate

Fot. OR w Białymstoku.

W 2003 roku strażacy użyli ten sprzęt 862 razy łagodząc skutki wypadków (pożary, wypadki drogowe, wypadki rolników w gospodarstwach rolnych).

Cenną inicjatywą podejmowaną przez niektóre oddziały w celu łagodzenia skutków wypadków jest praktyczna nauka udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej. Szkolenia takie odbywały się z udziałem ratowników OSP i Zawodowego Studium Medycznego.

Na spotkaniach szkoleniowych w gimnazjach ratownicy z Zawodowego Studium Medycznego w Suwałkach pokazywali, jak należy postępować przy udzielaniu pierwszej pomocy poszkodowanym.

Fot. OR w Augustowie

7. Oddziaływanie na rzecz właściwej produkcji i dystrybucji bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie i ochron indywidualnych dla rolników.

Prezes KRUS od dnia 01. stycznia 1995 roku wyrobom bezpiecznym (maszynom i urządzeniom o ponadstandardowym poziomie bezpieczeństwa lub innym wyrobom zwiększającym bezpieczeństwo pracy rolniczej) nadaje **Znak Bezpieczeństwa KRUS**. Znak ten nadawany jest w oparciu o Regulamin, który określa warunki ubiegania się, przyznawania i odbierania *Znaku KRUS*.

Procedura przyznawania Znaku Bezpieczeństwa KRUS jest procedurą niekomercyjną.

Na podstawie opinii Komisji Kwalifikującej wyroby do Znaku KRUS, Prezes Kasy podpisał kolejne 5 zezwoleń upoważniających 4. producentów do oznaczania *Znakiem Bezpieczeństwa KRUS* 12. wyrobów. Producenci tych wyrobów otrzymali dodatkowo statuetkę *DOBROŚŁAW*.

Prezes Kasy przyznaje wyróżnienia targowe **Wyrób Zwiększający Bezpieczeństwo Pracy w Gospodarstwie Rolnym**. Od 2000 roku forma wyróżnienia targowego została wzbogacona o statuetkę *DOBROŚŁAW*. Do tego wyróżnienia wybierane są wyroby, które mogą zastąpić wyroby powodujące wypadki lub zmniejszyć inne zagrożenia, występujące w gospodarstwach rolnych.

Kolejne trzy wyróżnienia targowe otrzymało 3. producentów dla 8. wyrobów (3. grup wyrobów) na Targach Techniki Rolniczej „AGROTECH” w Kielcach.

Wykaz wyrobów oznaczonych „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS” i wyróżnionych w 2003 roku przedstawiają poniższe tabele:

Wyroby oznaczone *Znakiem Bezpieczeństwa KRUS* w 2003 roku

Lp.	Producent/ Nr zezwolenia/ Miejsce wręczenia zezwolenia	Opis wyrobów	Widok wyrobu
1.	2.	3.	4.
1.	FMR „PILMET” S.A. z Wrocławia/ Nr 27/2003 z dnia 07. marca 2003 roku/ Targi „AGROTECH’2003”	Przyczepiane i półzawieszane opryskiwacze polowe PILMET Europa 2518/2520/2521/2524 przeznaczone do opryskiwania upraw polowych oraz do nawożenia nawozami płynnymi w gospodarstwach wielkotowarowych. Na jednoosiowym i dwukołowym podwoziu umieszczony jest zbiornik (2500 dm ³) z tworzywa sztucznego o wysokiej odporności chemicznej.	

	<p>W przedniej części ramy, przed zbiornikiem znajduje się pompa przeponowa napędzana przez wał przegubowo-teleskopowy od WOM ciągnika. W tylnej części ramy zamocowana jest belka polowa, sterowana hydraulicznie z kabiny ciągnika. Opryskiwacze wyposażono w zawór regulacyjny (sterowany z kabiny ciągnika), utrzymujący stałe ciśnienie opryskiwania. Nad utrzymywaniem parametrów pracy opryskiwacza czuwa komputer sterujący „Bravo 300” firmy „Arag”. Na zamówienie opryskiwacz może być wyposażony w pianowy znacznik szerokości roboczej (opryskiwania) z własnym kompresorem oraz dysze z zasysaniem powietrza i dysze przeciwwznoszeniowe do opryskiwania w warunkach „wietrznych” (system „Air Mix”).</p>		
1.	2.	3.	4.
2.	<p>FMR „FAMAROL” S.A. ze Słupska/ Nr 28/2003 z dnia 07. marca 2003 roku/ Targi „AGROTECH’2003”</p>	<p>Zawieszana brona rotacyjna U 332/2 ze sprzęgiem hydraulicznym do łączenia z siewnikami w zestawy uprawowo-siewne. Przeznaczona jest do doprawiania roli po orce pod siew ozimin i roślin jarych (zwłaszcza na glebach średnich i ciężkich) oraz do doprawiania pól po głębokim kultywatorowaniu – w systemie uprawy bezorkowej. Napęd na elementy robocze</p>	
<p>(noże) przekazywany jest na wał przyjęcia mocy (WPM) brony poprzez wał przegubowo – teleskopowy ze sprzęgiem przeciążeniowym i przekładnię zębatą ze stożkowymi i walcowymi kołami zębatymi. Czop wału z tyłu przekładni zakończony jest wielowypustem z 6.wypustami – służy do przekazywania napędu dla dodatkowej maszyny współpracującej z broną, np. siewnika pneumatycznego. Umieszczona z tyłu brony belka dodatkowo kruszy większe bryły, a zagregowany z broną wał dogniatający (strunowy lub zębaty) dodatkowo rozdrabnia bryły i ugniata spulchnioną przez bronę glebę. Szer. robocza – 3,0 m. Masa z wałem zębatym – 1180,0 kg. Ciągnik współpracujący (zapotrzebowanie mocy) – 2,0 i 3,0 (min. 82 kW).</p>			
3.	<p>„POL – MOT MRAĞOWO” S.A. w Biedaszkach Małych k/Kętrzyna (d. KPMR)/ Nr 29/2003 z dnia 07. marca 2003 roku/ Targi „AGROTECH’2003”</p>	<p>Ładowacz czołowy TUR 6, typ T 359 przeznaczony do przeładunku materiałów sypkich i objętościowych Przydatny w gospodarstwach rolnych – do załadunku i rozładunku zbóż, okopowych, stałych nawozów mineralnych, siana, słomy, kiszonki, obornika oraz bel siana, sianokiszonki i słomy oraz do przemieszczania piasku, żwiru, węgla i różnych materiałów na paletach. Miejsce pracy – podłoża przeważnie nieutwardzone teren równinny i nieznacznie pochylony. Ładowacze charakteryzują się, prostą budową i bezpieczną obsługą, szybką i nieskomplikowaną wymianą osprzętu roboczego (łyżki uniwersalnej, do okopowych, do kiszonki i obornika „KROKODYL”,</p>	
<p>widel, chwytaka do bel owijanych folią) oraz łatwym agregowaniem z ciągnikiem. Na życzenie nabywcy montowany jest elektrohydrauliczny zespół (joystick), który pozwala na umieszczenie dźwigni sterującej w najbardziej dogodnym miejscu w kabine ciągnika, a także system antywstrząsowy. Tłumienie drgań powstających podczas przejazdu ciągnikiem po nierównym terenie, zabezpiecza ładunek, ciągnik i ładowacz oraz zwiększa komfort i bezpieczeństwo pracy. Masa ładowacza w wyposażeniu standardowym – 800 kg; masa przeciwwagi - 700 kg; udźwig nominalny – 1650 kg; udźwig maksymalny – 2150 kg.</p>			
4.	<p>FMR „PILMET” S.A. z Wrocławia/ Nr 30/2003 z dnia 07. października 2003 roku/ Targi „POLAGRA – FARM’ 2003”</p>	<p>Przyczepiane opryskiwacze sadownicze „Śleza 1000 Milenium” – typoszereg (5 typów) o pojemności zbiornika 1000 dm³ przeznaczone są do wykonywania zabiegów ochrony roślin w uprawach sadowniczych, jagodnikach i winnicach na pochyleniu terenu do 12°. W przedniej części ramy, pod zbiornikiem znajduje się</p>	

pompa tłokowo – membranowa, napędzana wałem przegubowo – teleskopowym od WOM ciągnika. Z tyłu opryskiwacza może być zamontowana jedna z przystawek opryskujących (wentylator, kolumna wysoka „SAD”, przystawka niska „JAG”, kolumna „OKTOPUS”, kolumna wysoka „SUPER”), otrzymująca napęd od wału pompy. Opryskiwacze wyposażono w zawór sterujący typu „BY MATIC”, umożliwiający sterowanie opryskiwaniem z kabiny ciągnika. Zbiorniki opryskiwaczy wyposażone są w dwa otwory wlewowe – w przednim otworze znajduje się sito, które razem z dyszą tworzy rozwadniacz środków chemicznych. Zbiorniki opryskiwaczy mają wmontowane po dwa mniejsze zbiorniki na wodę czystą (do mycia rąk i do płukania układu cieczowego po skończonej pracy). Opryskiwacze współpracują z ciągnikami klasy 0,9 - 1,4. Masa: 570 – 595 kg; wydajność pompy – 125 dm³/min; pobór mocy – 6,1 kW.

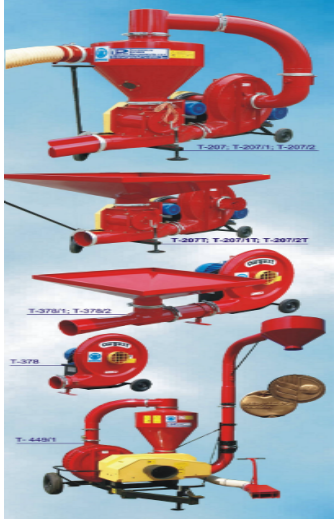

Przystawki opryskujące

1.	2.	3.	4.
5.	<p>„AgrAlex” z Redła k/Koszalina/ Nr 31/2003 z dnia 07. października 2003 roku/ Targi „POLAGRA – FARM’ 2003”</p>	<p>Stacjonarna zaprawiarka do nasion „HANKA” P 218 o wydajności 3-10 t/h, do zaprawiania na mokro nasion zbóż, rzepaku, nasion roślin strączkowych i kukurydzy. Pracuje w linii technologicznej przygotowania materiału siewnego. W skład zaprawiarki wchodzi: rama, kosz zasypowy, mecha</p>	
<p>nizm dozujący zaprawę, komora zraszania z rozpylaczem pneumatycznym (napęd silnikiem elektrycznym), komora mieszania z mieszadłem łopatkowym (napęd silnikiem elektrycznym z motoreduktorem i przekładnią pasową), komora rozdzielacza z zasuwą na workowniki lub odbiór mechaniczny, pompa z silnikiem pneumatycznym, instalacja sprężonego powietrza, instalacja elektryczna z szafą sterowniczą, zbiornik zaprawy i pomost obsługowy. Zaprawiarka zapewnia proporcjonalne zużycie zaprawy w stosunku do ilości ziarna przesypującego się przez komorę zraszania. Zasilanie z sieci 3x380 V~ 50 Hz, natomiast układ pneumatyczny – z zewnętrznej sieci sprężonego powietrza przez reduktor i filtry powietrza. Masa maszyny z pomostem (bez odpylacza) 300kg, wymiary gabarytowe 1650x670x2130mm (bez kosza zasypowego), pobór mocy 1,37 kW.</p>			

**Wyroby Wyróżnione przez Prezesa KRUS
na Międzynarodowych Targach”AGROTECH’2003” w Kielcach**

Lp.	Wyroby	Producent	Widok wyrobu
1.	2.	3.	4.
1.	<p>Uniwersalne pilarki tarczowe. Posiadają wszystkie wymagane osłony, klin rozszczepiający, wyłącznik napędu w zasięgu ręki oraz urządzenie zatrzymujące pracę silnika piły w sytuacjach awaryjnych. <u>Pilarka P – 450.Ø tarczy – 450 mm, max Ø przecinanego materiału – 170 mm, moc silnika elektrycznego – 2,2 kW, prędkość obrotowa tarczy tnącej – 2800 obr./min., masa – 72kg, długość/szerokość/wysokość – 1180/900/1035mm.</u> Ułożyskowany stół pilarki wraz z osłoną umożliwia bezpieczne wykonywanie cięcia poprzecznego drewna na opał. Po wymianie osłony i zablokowaniu stołu istnieje</p>	<p>Przedsiębiorstwo Przemysłu Metalowego w Płocku</p>	

1.	<p>możliwość cięcia wzdłużnego.</p> <p>Pilarka P – 700. Ø tarczy – 700 mm, max Ø przecinanego materiału – 200 mm przy poprzecznym cięciu w „kołyse” i 170 mm przy cięciu wzdłużnym na stole, moc silnika elektr.– 4,0/5,5 kW, prędkość obr. tarczy tnącej – 1450 obr./min., masa – 180 kg, długość/szerokość/wysokość –1470/930/1280 mm.. Pilarka z odchylanym stołem do bezpiecznego cięcia poprzecznego w „kołyse” i wzdłużnego na stole; maszyna może być wyposażona w urządzenie do rozłupywania klocków na szczapy.</p>		
1.	2.	3.	4.
2.	<p>Ubranie robocze dla rolników.</p> <p>Jest to dwuczęściowe ubranie (spodnie „ogrodniczk” z szelkami, kurtka i czapka „maciejówka”). Ubranie wykonane jest z kolorowej tkaniny bawełnianej, impregnowanej wodoodpornie i oleofobowo. Spodnie posiadają wkładki zabezpieczające przed przemoczeniem ciała podczas siadania i klęknięcia.</p> <p>Obcisłe zakończenia rękawów i nogawek zabezpieczają przed pochwytnieniem przez ruchome części maszyn oraz przed zaczepieniem. Taśmy odblaskowe umieszczone na bluzie i nogawkach spodni bardziej uwidaczniają pracującą osobę. Zamierzeniem Kasy jest, aby takie ubranie stanowiło wyposażenie sprzedawanych ciągników, maszyn samobieżnych i innych.</p>	<p>Wytwórnia Umundurowania Strażackiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Brzezinach k/Łodzi</p>	
3.	<p>Przenośniki pneumatyczne ssąco-tłoczące do ziarna z napędem elektrycznym (T 207, T 207/1 i 2 oraz T 378/1 i 2).</p> <p>Przeznaczone są do poziomego i pionowego transportu ziarna. Można nimi zasysać zboże z przymy lub przyczepy – przy pomocy ssawki, umieszczonej na końcu elastycznego węża, a następnie - poprzez cyklon i dozownik - transportować do miejsca składowania, np. do silosu, przymy, urządzenia technologicznego, itp. Źródło energii - silnik elektryczny o mocy – 5,5; 7,5; 11,0 i 15,0 kW. Wydajność przenośników przy długości rurociągu 30m i na wysokość 3,0 m: – 2,3; 5,1; 6,0 i 9,0 t/h.</p>	<p>Pracowniczy Ośrodek Maszynowy Spółka z o.o. w Augustowie</p>	

Promocję bezpiecznych wyrobów oznaczonych “Znakiem Bezpieczeństwa KRUS” i wyrobów posiadających wyróżnienia targowe Kasa podejmowała podczas Targów i innych imprez rolniczych, szkoleń i spotkań z rolnikami, na konferencjach, seminariach i sympozjach, a także w publikacjach (w czasopismach i wydawnictwach KRUS, uczelniach oraz instytucjach i w Internecie).

Monitorowano też dystrybucję środków produkcji i środków ochrony osobistej stosowanych w gospodarstwach rolnych poprzez:

- zachęcanie producentów ciągników, przyczep, maszyn, narzędzi i urządzeń rolniczych do nawiązywania bezpośrednich kontaktów z producentami środków ochrony pracy dla kompletowania zestawu ubrań roboczych, ochronnych i innego sprzętu ochrony indywidualnej, stanowiącego wyposażenie oferowanego rolnikom danego typu środka do produkcji rolniczej;
- proponowaniu przedsiębiorstwom handlowo-usługowym, działającym na rynku wiejskim, aby podjęły się również dystrybucji środków ochrony pracy i oferowały je rolnikom razem z technicznymi środkami produkcji i innymi.

Zachęcano rolników do stosowania odzieży roboczej i ochron osobistych podejmując następujące działania:

- na szkoleniach i spotkaniach z zakresu bhp były prezentowane wyroby zwiększające bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym, pokazywano ubranie robocze, spodnie dla pilarzy, kombinezony ochronne, półmaski, okulary i rękawice ochronne; czasami przekazywano rolnikom nieodpłatnie maski jednorazowe, ochronniki słuchu, kaski czy rękawice ochronne i przedstawiano zalety ich używania w codziennej pracy; zainteresowanym rolnikom podawano adresy producentów bezpiecznych maszyn i urządzeń oraz broszury: *Wyroby zwiększające bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym* i *Wyroby oznaczone Znakiem Bezpieczeństwa KRUS*, wskazywano adresy sklepów gdzie można zakupić ochrony osobiste;
- plakaty z serii "To warto kupić", przedstawiające wyroby zwiększające bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym i wyroby oznaczone Znakiem Bezpieczeństwa KRUS są wywieszane na stanowiskach informacyjnych w oddziałach regionalnych i placówkach terenowych, a przekazane – w urzędach gmin, zakładach opieki zdrowotnej, w szkołach rolniczych i ośrodkach doradztwa rolniczego; plakaty i ochrony osobiste stanowiły ekspozycje w oddziałach i placówkach terenowych oraz stoiskach Kasy podczas imprez masowych;
- jako nagrody w konkursach kupowano maseczki przeciwpyłowe, rękawice i okulary ochronne, odzież roboczą, bezpieczne drabiny, bezpieczne pilarki łańcuchowe do drewna;
- wysyłano materiały informacyjne o wyrobach zwiększających bezpieczeństwo pracy w gospodarstwach rolnych do punktów sprzedaży maszyn rolniczych i sklepów, w których mogłyby być sprzedawane również ochrony osobiste;

- wyroby bezpieczne były promowane przy okazji pokazów wymiany osłon wałów przegubowo teleskopowych oraz bezpiecznej obsługi pilarek łańcuchowych i tarczowych;
- organizowano wystawy i pokazy odzieży ochronnej i roboczej oraz środków ochrony osobistej na masowych imprezach, szkoleniach rolników, spotkaniach z członkiniami KGW czy w siedzibach Kasy.

Art. 56. ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników umożliwił Prezesowi Kasy domaganie się od dostawców wyrobów i usług dla rolnictwa, których wadliwość (wadliwie świadczona usługa) była wyłączną lub główną przyczyną wypadków przy pracy rolniczej, zwrotu świadczeń powypadkowych, wypłaconych poszkodowanym w wypadkach rolnikom lub ich domownikom (postępowania regresowe).

Prezes Kasy kieruje też do producenta wystąpienie prewencyjne, jeżeli równorzędną lub przeważającą przyczyną wypadku były błędy rolnika, którym towarzyszyła wada wyrobu, a uzyskanie zwrotu odszkodowania byłoby wątpliwe. W wystąpieniach prewencyjnych wnosi się o poprawienie wyrobu lub instrukcji jego użytkowania.

W 2003 roku kontynuowano dwa postępowania regresowe oraz rozpoczęto gromadzenie dokumentacji do kolejnego postępowania wobec producenta wadliwego zawieszanego zestawu do uprawy ściernisk U 127/7.

Kontynuowano rozpoczęte w latach ubiegłych cztery postępowania prewencyjne i wdrożono pięć nowych. O prowadzonych postępowaniach regresowych i prewencyjnych poinformowano zainteresowane instytucje, instytuty i uczelnie.

Wykaz postępowań zestawiono poniżej:

Postępowania regresowe i wystąpienia prewencyjne KRUS w 2003 roku

Wyroby zakwestionowane przez KRUS	Producent	Podstawowe informacje o postępowaniach regresowych i prewencyjnych
1.	2.	3.
Kontynuowane postępowania regresowe		
Ciągnikowe kopaczki ładujące, przyczepiane (wyorywacze) do buraków	Zakład "Mechanika Maszyn i Urządzeń Rolniczych" z Wrześni	Sądy przyjęły argumentację, że wyłączną przyczyną wypadku rolnika był brak osłon na wewnętrznych wałach napędowych wyorywacza do zbioru ogłowionych buraków cukrowych (Załącznik nr 12). Postępowanie regresowe zakończone.
Zawieszane 2.-rzędowe sadzarki do ziemniaków S 227 z nieosłoniętymi zespołami wysadzającymi typu łańcuchowo-czerpakowego	PPH "AKPIL" w Pilźnie, pow. Dębica	Postępowanie regresowe w toku. Rozszerzono złożony pozew do Sądu Rejonowego w Dębicy o dwa kolejne wypadki. (Załącznik nr 12). Postępowanie będzie kontynuowane w 2004 roku.

Kontynuowane postępowania prewencyjne		
Zawieszane silosokombajny jednorzędowe do zbioru kukurydzy Z 364	Zakład AGROPLASTMET w Kunowie k/Ostrowca Świętokrzyskiego	Zakład ten podjął produkcję wadliwych silosokombajnów Z364 po poprzednim producencie, tj. S.A.“PRO-AGRO” w Kunowie. Postępowanie będzie kontynuowane w 2004 roku.
Szlifierka kątowa “PEGASUS”, typ 69050 (ok. 11 tys. obr./min, pobór mocy 500W, średnica tarcz roboczych Ø = 115 mm, masa ~2,5 kg)	“TOPEX” S.c. z Warszawy	W wyniku działań Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji (jednostki certyfikującej m.in. elektro-narzędzia) dostawca szlifierki wprowadził odpowiedni zapis do instrukcji obsługi. Postępowanie zakończone.
12 typów zawieszanych i przyczepianych opryskiwaczy po wykonanej modernizacji i atestacji	Firma “MOTO-GUM” z Zakroczymia	Zakończono postępowanie prewencyjne w związku z wadliwie wykonaną atestacją i modernizacją opryskiwaczy. Sprawa w toku w Prokuraturze Rejonowej w Nowym Dworze Maz.
50. kilogramowe worki, zwłaszcza foliowe o śliskiej powierzchni)	Dostawcy (producenci i importerzy) nawozów mineralnych	Kasa uzyskała informację od zainteresowanych instytucji, że nawozy są sprzedawane w workach o masie 30 kg i mniejszych. Postępowanie prewencyjne zakończone.
1.	2.	3.
Wdrożone postępowania prewencyjne wobec producentów wadliwych sadzarek do ziemniaków z nieosłoniętymi zespołami wysadzającymi typu łańcuchowo-czerpakowego i wadliwych mieszalników pasz sypkich		
sadzarki S 239 	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe “Bomet” w Węgrowie	Producent zobowiązał się wprowadzić osłony zespołów wysadzających. Na Targach Polagra’2003 zaprezentował zmodernizowaną sadzarkę – z osłoniętymi zespołami wysadzającymi. Postępowanie będzie kontynuowane w 2004 roku w celu sprawdzenia jakości pracy.
sadzarki S 225	MET-CHEM w Pilźnie k/ Dębicy	Wznowione postępowanie z 1998 r. Producent zaprzestał produkcji sadzarek. Postępowanie zakończone.
sadzarki S 201	INSPRO ze Słupna k/ Płocka	Wznowione postępowanie z 1998 r. Postępowanie będzie kontynuowane w 2004 roku.
mieszalnik pasz sypkich	Barmet PLUS z Garbatki k/ Rogoźna	Postępowanie będzie kontynuowane w 2004 roku.
mieszalnik pasz sypkich	Zakład Ślusarski z Bieganowa k/ Radziejowic	Postępowanie będzie kontynuowane w 2004 roku.

Podsumowanie

W 2003 roku zgłoszono do Kasy 52 556 zdarzeń wypadkowych, o 1 161 zdarzeń więcej (o 2,1 %) niż w roku poprzednim.

Liczba wypadków powodujących wypłatę odszkodowań w następstwie orzeczonego uszczerbku na zdrowiu (statystyczna liczba wypadków) wyniosła 31 666, tj. o 946 wypadków więcej (o 3,1%) niż w 2002 roku. Wśród tych wypadków obserwuje się wzrost liczby wypadków powodujących orzekany do 5% uszczerbek na zdrowiu. Nastąpiły zmiany w strukturze grup zdarzeń wypadkowych.

Wskaźnik wypadkowości wyniósł 20,0/1000 ubezpieczonych i utrzymuje się od kilku lat na stałym poziomie (w 2002 r. – 19,9/1000 ubezpieczonych, w 2001 r. – 20,1/1000).

Zanotowano 211 wypadków śmiertelnych (w 2002 r. – 209, w 2001 r. – 220).

Zmniejszeniu uległa liczba zgłoszonych zdarzeń wypadkowych z udziałem dzieci do lat 15., do 1 397 (w 2002 r. – 1 432) i liczba wypadków wśród dzieci, uznanych za wypadki przy pracy rolniczej - 963, tj. 68,9 % (w 2002 r. – 1 019 tj. 71,2 %). Dwoje dzieci poniosło śmierć (w 2002 r. – 3, 2001 r. – 5).

Liczba stwierdzonych chorób zawodowych rolników zmalała ze 135 w 2002 r. do 104 w 2003 r.

Przyczyn ogólnego wzrostu wypadków z jednej strony należy upatrywać w wykonywaniu prac w gospodarstwach przez osoby w podeszłym wieku, chore, dzieci i osoby bliskie rolnikowi, nie podlegające ubezpieczeniu KRUS, a uprawnione do jednorazowego odszkodowania, a także rosnącej liczbie osób ubezpieczonych w KRUS. Z drugiej zaś strony - powoduje go brak ładu i porządku w obejściach gospodarskich; stare, bez jakichkolwiek zabezpieczeń budynki gospodarcze i inwentarskie, wymagające przebudowy i gruntownych remontów; częste zmiany kierunków produkcji bez należytego fachowego przygotowania i zaplecza technicznego. A także brak wśród rolników rozpoznania stanu swojego zdrowia.

Wzrasta też świadomość rolników w zakresie przysługujących im świadczeń, a ciężka sytuacja materialna wielu z nich powoduje, że zgłaszają nawet błahe zdarzenia jako wypadki, z nadzieją uzyskania jakiegokolwiek odszkodowania.

Prowadzona przez Kasę działalność na rzecz zapobiegania wypadkom przy pracy i rolniczym chorobom zawodowym jest kształtowana przez zadania ustawowe i określone przez Prezesa Kasy kierunki uwzględniające istniejący stan zagrożeń zdrowia i życia rolników, aktualną sytuację w rolnictwie i zdobyte doświadczenia. Na rozmiary tej działalności ma

wpływ wielkość przyznanych środków finansowych, inwencja i pomysłowość w dobieraniu skutecznych form oraz zaangażowanie wielu instytucji.

Powszechnie, dobrowolne szkolenia z zakresu wiedzy o bhp to dominująca forma działalności prewencyjnej. Przeprowadzono ich 2 988 dla 95 186 rolników, sołtysów, uczniów średnich szkół rolniczych i wiejskich szkół podstawowych oraz gimnazjów. Szkolenia ukierunkowane były na zapobieganie upadkom, wypadkom powodującym pochwycenie, uderzenie przez ruchome części maszyn i zagrożeniom zależnym od produkcji rolnej na danym terenie. Łączono je z praktycznymi pokazami wymiany osłon wałów przegubowo-teleskopowych, bezpiecznej obsługi pilarek, głównie łańcuchowych oraz pokazami środków ochron osobistych i odzieży roboczej. Na potrzeby szkolenia i innych działań wydrukowano 9 tytułów broszur nt. bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym w łącznym nakładzie 276,5 tys. egzemplarzy. Opracowano i wydano 100 tys. egzemplarzy Kalendarza na 2004 rok poświęconego zagrożeniom w rolnictwie i zapobieganiu im.

Wiedzę o zagrożeniach wypadkami oraz zasady ochrony zdrowia i życia upowszechniano również poprzez sprawdzone już formy pozaszkoleniowe: prowadzenie konkursów (przeprowadzono ogółem 987 różnych konkursów za zakresu wiedzy o bhp, w których udział wzięło ponad 50,5 tys. osób), za pośrednictwem środków masowego przekazu, tj. prasy, radia, telewizji oraz internetu, udział w masowych imprezach rolniczych (zorganizowano 288 stoisk informacyjnych), organizowanie wystaw, pokazów oraz uczestnictwo w spotkaniach, konferencjach i seminariach.

Wśród działań wielokierunkowych, eliminujących zagrożenia wypadkowe i prowadzących do dbałości rolników o poprawę warunków pracy i estetykę w obejściach gospodarskich, są konkursy na bezpieczne gospodarstwo rolne. Po raz pierwszy przeprowadzono wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Państwową Inspekcją Pracy trzyetapowy Ogólnopolski Konkurs "Bezpieczne Gospodarstwo Rolne", który przebiegał pod honorowym patronatem Pana Aleksandra Kwaśniewskiego - Prezydenta RP. Do Konkursu przystąpiło 1 555 gospodarstw indywidualnych z terenu działania wszystkich OR. Prowadzono też konkursy gminne pn. „Gospodarstwo Rolne Bezpieczne Dla Człowieka i Środowiska Naturalnego”. W 23. takich konkursach udział wzięło 458 gospodarstw.

Kontynuowano pracę wśród dzieci i młodzieży. Inspirowano nauczycieli do wprowadzania tematów z zakresu bhp do programów nauczania uczniów szkół wiejskich.

Przeprowadzono 824 spotkania i pogadanki dla ponad 45 tys. uczniów szkół wiejskich, a także ponad 500 konkursów wiedzy o bhp i plastycznych, w których udział wzięło około 33 tysiące uczniów z prawie 800 szkół podstawowych i gimnazjów.

Przeprowadzono 227 szkoleń i 128 konkursów wiedzy o bhp dla uczniów z prawie 230. średnich szkół rolniczych.

W ramach działań o właściwą produkcję i dystrybucję bezpiecznych środków stosowanych w rolnictwie oraz sprzętu i odzieży ochronnej dla rolników Prezes Kasy przyznał 4. producentom zezwolenia do oznaczania kolejnych 12. maszyn i urządzeń "Znakiem Bezpieczeństwa KRUS", przyznał także 3. producentom wyróżnienia targowe "Dobrosław" dla 8. wyrobów zwiększających bezpieczeństwo pracy w gospodarstwie rolnym. Bezpieczne wyroby i ochrony osobiste promowano wśród rolników. Wobec producentów wadliwych wyrobów prowadzono postępowania regresowe i prewencyjne.

Realizując porozumienie o wdrażaniu systemu ratownictwa przedlekarskiego w rejonach wiejskich przekazano nieodpłatnie do kolejnych jednostek OSP 90 zestawów ratowniczych.

W przeprowadzeniu działań prewencyjnych współpracowano z wieloma organizacjami wiejskimi i samorządowymi oraz instytucjami w ramach istniejących i nowo powołanych wojewódzkich komisji ds. bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie. Współdziałano także z coraz większą liczbą producentów maszyn i urządzeń dla rolnictwa.

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji

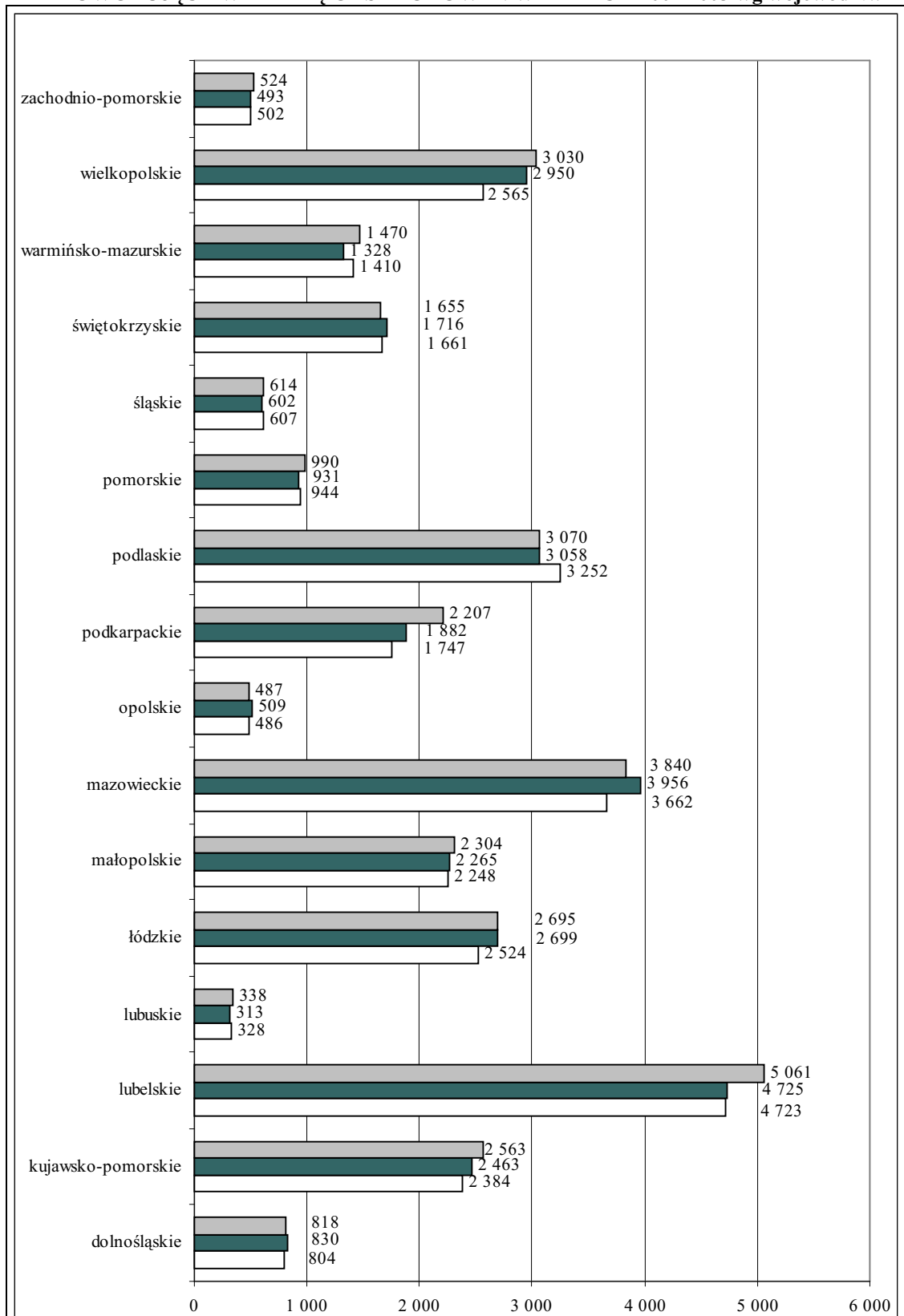
Warszawa, marzec 2004 rok

**Liczba zgłoszonych zdarzeń wypadkowych
(wg województw)**

Lp.	województwo	1999	2000	2001	2002	2003	$\frac{2003}{2002} \%$
1.	Dolnośląskie	1 891	1 760	1 853	1 960	1 903	97,1
2.	Kujawsko – pomorskie	3 572	3 578	3 542	3 843	3 914	101,8
3.	Lubelskie	7 991	7 287	7 005	7 187	7 691	107,0
4.	Lubuskie	420	431	477	520	478	91,9
5.	Łódzkie	4 045	4 210	4 150	4 676	4 545	97,2
6.	Małopolskie	3 609	3 466	3 545	3 880	4 164	107,3
7.	Mazowieckie	6 774	6 135	5 884	6 111	6 116	100,1
8.	Opolskie	968	827	828	896	838	93,5
9.	Podkarpackie	3 266	3 211	3 081	3 425	3 761	109,8
10.	Podlaskie	5 497	5 654	5 530	5 440	5 370	98,7
11.	Pomorskie	1 386	1 288	1 409	1 455	1 448	99,5
12.	Śląskie	1 141	1 166	1 106	1 173	1 178	100,4
13.	Świętokrzyskie	3 193	2 997	3 163	3 133	3 288	104,9
14.	Warmińsko-mazurskie	2 264	2 182	2 101	2 271	2 340	103,0
15.	Wielkopolskie	4 553	4 376	4 333	4 824	4 791	99,3
16.	Zachodnio-pomorskie	677	720	636	701	731	104,3
Ogółem		51 247	49 288	48 643	51 495	52 556	102,1

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji na podstawie sprawozdań statystycznych KRUS-15
Marzec 2004 r.

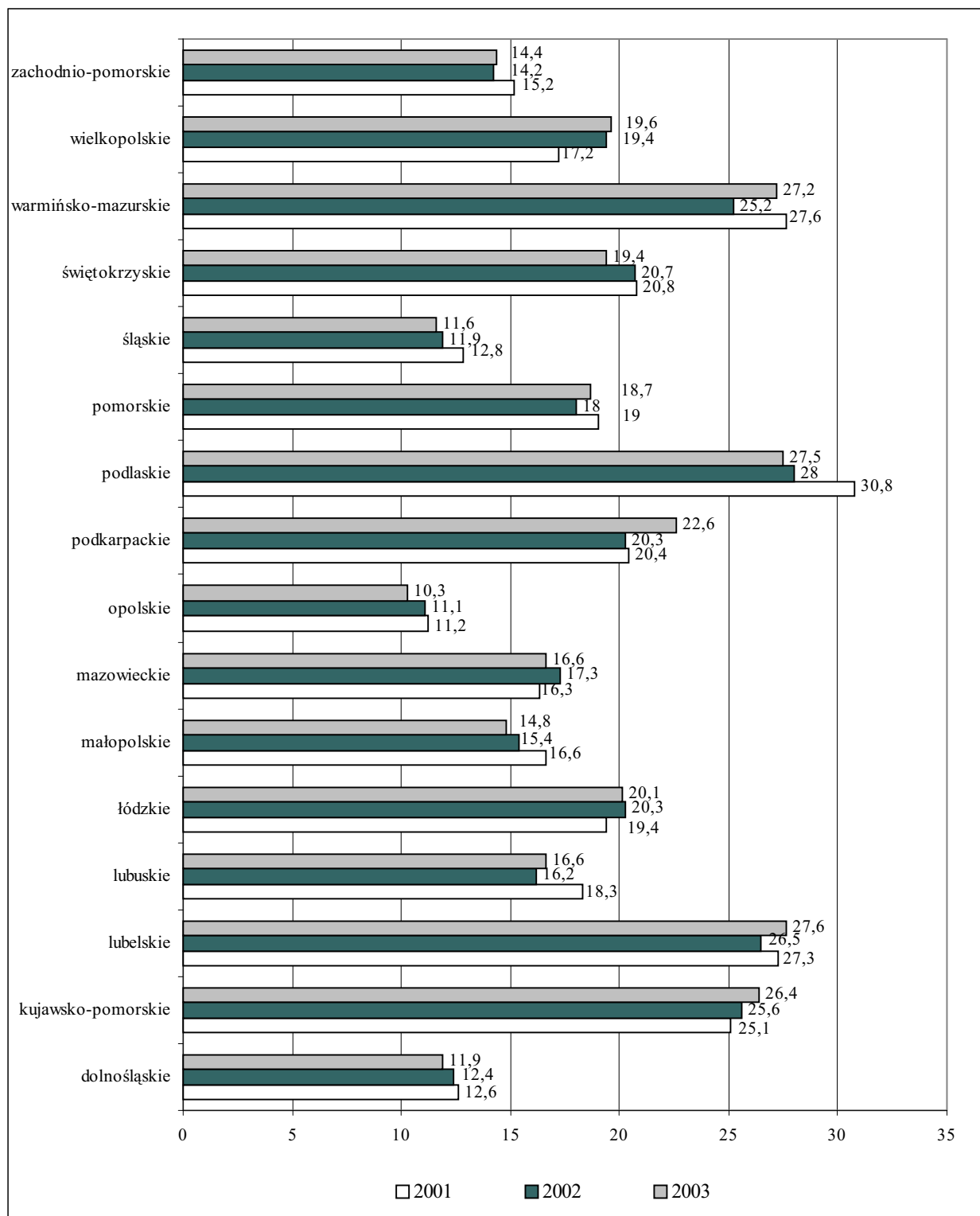
WYPADKI POWODUJĄCE WYPŁATĘ ODSZKODOWAŃ W LATACH 2001-2003 wg województw

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji na podstawie sprawozdań statystycznych KRUS-15
Marzec 2004 r.

**LICZBA WYPADKÓW NA 1000 UBEZPIECZONYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
W LATACH 2001-2003**

/ wg decyzji powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań/

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji na podstawie sprawozdań statystycznych KRUS-1 i KRUS-15
Marzec 2004 r

Liczba wypadków przy pracy rolniczej w WYBRANYCH LATACH

/ wg decyzji powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań/

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2001	2002	2003	$\frac{2003}{2002}$ %
Ogółem	56 856	39 864	30 943	29 847	30 720	31 666	103,1
w tym:							
- upadek osób	27 434	19 418	15 944	14 965	15 777	16 560	105
- upadek przedmiotów	4 622	2 362	1 912	1 883	1 899	2 049	107,9
- zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami	x	2 936	1 976	1 821	1 799	1 889	105
- uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub łącznie	x	1 577	822	736	718	637	88,7
- przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	3 391	1 233	831	753	784	747	95,3
- pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	8 619	5 350	4 024	4 049	4 159	4 014	96,5
- uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	6 672	3 893	3 586	3 664	3 604	3 815	105,9
- pożar, wybuch, działanie sił przyrody	x	80	88	87	93	90	96,8
- działanie skrajnych temperatur	657	435	271	273	244	268	109,8
- działania materiałów szkodliwych	206	161	77	54	60	57	95
- nagłe zachorowania	x	209	151	178	171	176	102,9
- inne zdarzenia	5 255	2 210	1 261	1 384	1 412	1 364	96,6

x - pozycje wprowadzone po raz pierwszy do statystyki w 1993 r.

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji na podstawie sprawozdań statystycznych KRUS - 15

Marzec 2004 r.

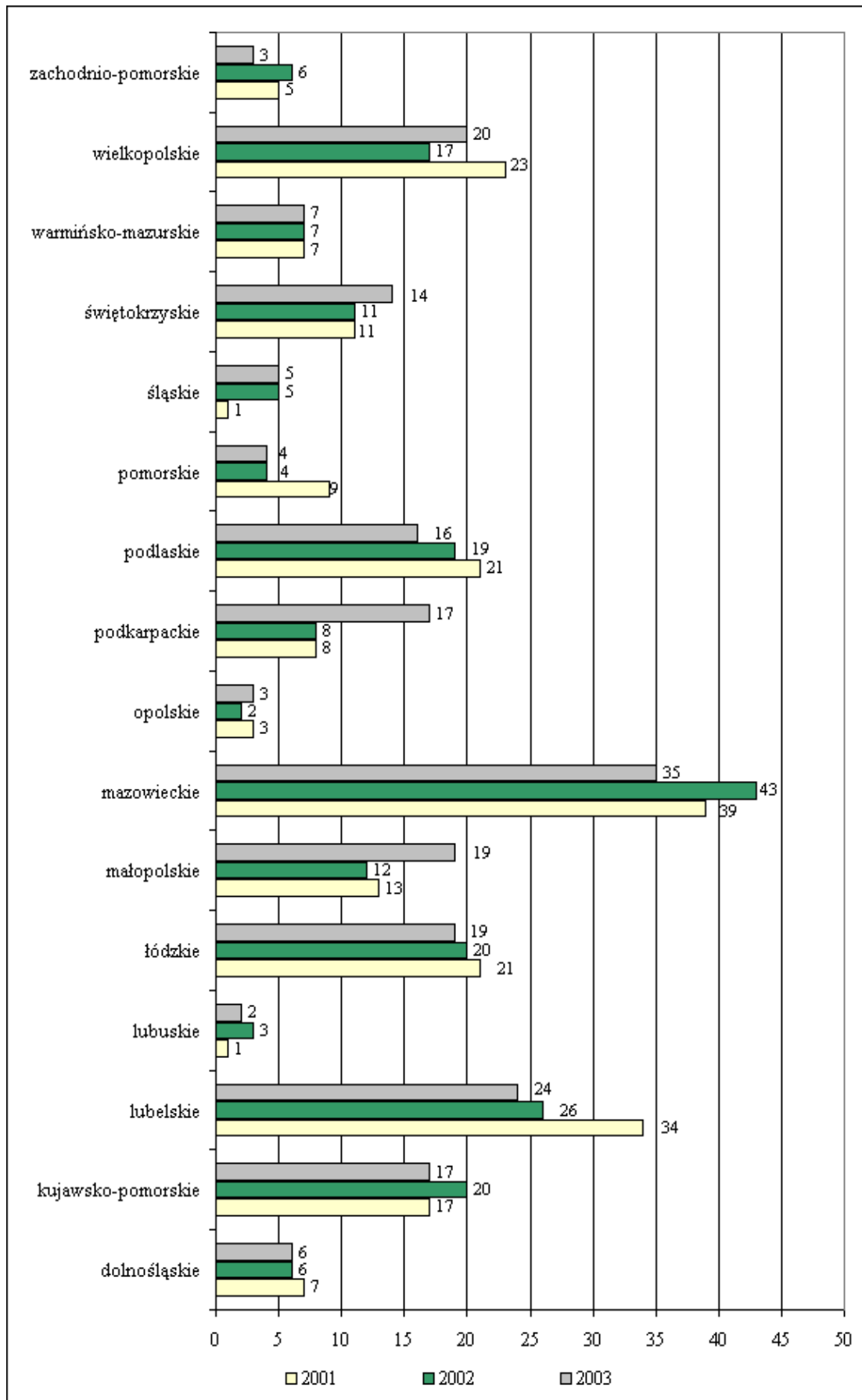
PROCENTOWA STRUKTURA ZDARZEŃ WYPADKOWYCH W WYBRANYCH LATACH
/ wg decyzji powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań/

Wyszczególnienie	1990	1993	1995	2000	2001	2002	2003
- upadek osób	48,3	49,6	48,7	51,5	50,1	51,4	52,3
- upadek przedmiotów	8,1	9,3	5,9	6,2	6,3	6,2	6,5
- zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami	x	4,5	7,4	6,4	6,1	5,8	6,0
- uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	x	3,1	4,0	2,6	2,5	2,3	2,0
- przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu	6,0	5,2	3,1	2,7	2,5	2,6	2,4
- pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	15,1	11,6	13,4	13,0	13,6	13,5	12,7
- uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	11,7	8,2	9,8	11,6	12,3	11,7	12,0
- pożar, wybuch, działanie sił przyrody	x	0,4	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
- działanie skrajnych temperatur	1,2	1,0	1,1	0,9	0,9	0,8	0,8
- działania materiałów szkodliwych	0,4	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2
- nagłe zachorowania	x	0,3	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5
- inne zdarzenia	9,2	6,5	5,5	4,1	4,6	4,6	4,3

x - pozycje wprowadzone po raz pierwszy do statystyki w 1993 r.

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji na podstawie sprawozdań statystycznych KRUS - 15
Marzec 2004 r.

LICZBA WYPADKÓW ŚMIERTELNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH 2001 - 2003

Liczba wypadków Śmiertelnych w WYBRANYCH LATACH

/ wg decyzji powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań/

Wyszczególnienie	1990	1995	2000	2001	2002	2003	$\frac{2003}{2002}$
Ogółem	399	318	216	220	209	211	101
w tym:							
• upadek osób	89	48	32	35	25	31	124
• upadek przedmiotów	19	10	12	14	18	13	72,2
• zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami	x	0	2	0	2	4	200
• uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	x	6	3	5	1	3	300
• przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	122	116	84	75	78	63	80,8
• pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	39	25	13	11	17	16	94,1
• uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	38	6	8	10	11	7	63,6
• pożar, wybuch, działanie sił przyrody	x	6	7	9	11	8	72,7
• działanie skrajnych temperatur	2	1	0	1	0	1	-
• działania materiałów szkodliwych	3	2	4	1	2	3	150
• nagłe zachorowania	x	30	31	30	21	33	157,1
• inne zdarzenia	87	68	20	29	23	29	126,1

x - pozycje wprowadzone po raz pierwszy do statystyki w 1993 r.

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji na podstawie sprawozdań statystycznych KRUS-15
Marzec 2004 r.

PROCENTOWA STRUKTURA WYPADKÓW ŚMIERTELNYCH W WYBRANYCH LATACH
/ wg decyzji powodujących wypłatę jednorazowych odszkodowań/

Wyszczególnienie	1990	1993	1995	2000	2001	2002	2003
- upadek osób	22,3	17,8	15,1	14,8	15,9	11,9	14,7
- upadek przedmiotów	4,8	3,1	3,1	5,6	6,3	8,6	6,2
- zetknięcie się z ostrymi narzędziami ręcznymi i in. ostrymi przedmiotami	x	0,7	0	0,9	0	1	1,9
- uderzenie, przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie lub ręcznie	x	8,4	1,9	1,4	2,3	0,5	1,4
- przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	30,6	22,7	36,5	38,9	34,1	37,3	29,8
- pochwycenie i uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	9,8	7,7	7,9	6,0	5,0	8,1	7,6
- uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	9,5	4,2	1,9	3,7	4,5	5,3	3,3
- pożar, wybuch, działanie sił przyrody	x	3,1	1,9	3,2	4,1	5,3	3,9
- działanie skrajnych temperatur	0,5	0,7	0,3	0	0,5	0	0,5
- działania materiałów szkodliwych	0,7	0,4	0,6	1,8	0,5	1	1,4
- nagłe zachorowania	x	8,1	9,4	14,4	13,6	10	15,6
- inne zdarzenia	21,8	23,1	21,4	9,3	13,2	11	13,7

x - pozycje wprowadzone po raz pierwszy do statystyki w 1993 r.

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji na podstawie sprawozdań statystycznych KRUS - 15

Marzec 2004r.

Liczba zgłoszonych i uznanych zdarzeń wypadkowych, w których poszkodowanymi były dzieci do lat 15 (wg województw)

Lp.	województwo	2001		2002		2003	
		zgłoszone	uznane	zgłoszone	uznane	zgłoszone	uznane
1.	Dolnośląskie	40	22	33	13	25	11
2.	Kujawsko – pomorskie	141	76	136	90	143	107
3.	Lubelskie	151	104	152	93	155	108
4.	Lubuskie	13	7	9	6	8	4
5.	Łódzkie	76	34	91	34	98	42
6.	Małopolskie	97	76	131	94	131	100
7.	Mazowieckie	140	69	103	81	145	64
8.	Opolskie	9	8	6	5	7	6
9.	Podkarpackie	106	60	114	83	108	94
10.	Podlaskie	332	245	283	238	217	184
11.	Pomorskie	49	39	47	33	49	28
12.	Śląskie	16	7	15	4	17	8
13.	Świętokrzyskie	100	72	91	103	75	64
14.	Warmińsko-mazurskie	53	42	80	45	77	41
15.	Wielkopolskie	124	83	124	90	124	91
16.	Zachodnio-pomorskie	9	8	14	7	18	11
Ogółem		1456	952	1 432	1 019	1397	963

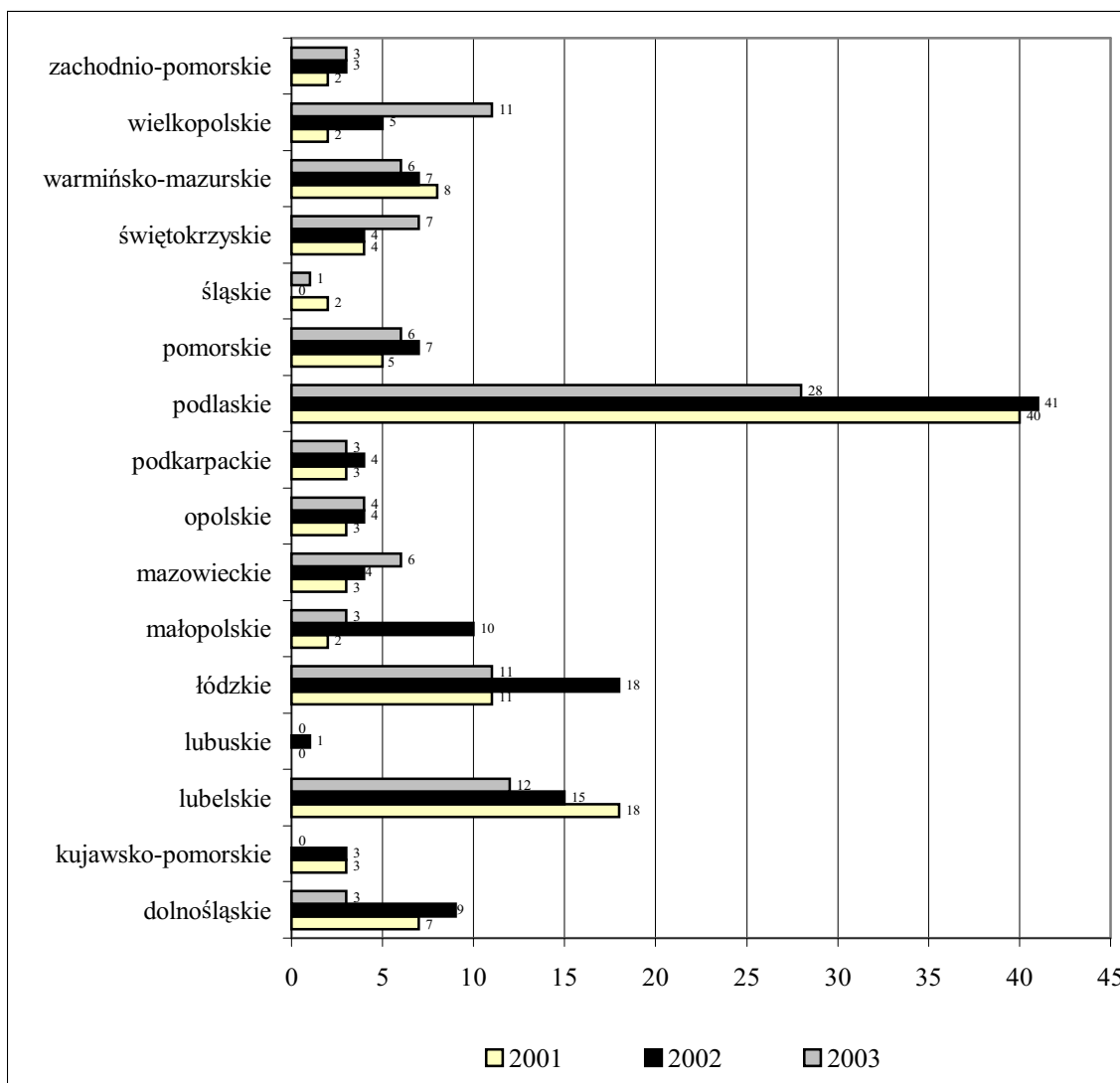
Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji na podstawie sprawozdań statystycznych KRUS-15 Marzec 2004 r.

ZESTAWIENIE CHOROÓB ZAWODOWYCH ROLNIKÓW, POWODUJĄCYCH WYPŁATĘ ODSZKODOWAŃ W LATACH 1995 - 2003

Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
1. Alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych – płuco rolnika - płuco hodowców ptaków	41 0	38 0	47 2	41 0	22 0	13 1	14 0	12 0	8 1
2. Astma oskrzelowa	17	21	37	42	36	33	44	48	36
3. Inne choroby układu oddechowego	6	0	3	3	9	4	1	5	5
4. Uczuleniowe zapalenie skóry	8	11	13	22	20	32	14	24	11
5. Kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo- rdzeniowych	6	4	11	8	11	7	3	7	6
6. Borelioza	0	5	13	10	31	21	31	34	25
7. Toksoplazmoza	1	3	3	5	4	0	4	2	2
8. Drożdżycza dłoni	1	0	0	1	0	0	0	0	0
9. Grzybica skóry	0	0	2	2	1	0	0	0	0
10. Tasiemiec bąblowcowy wątroby	0	0	1	0	1	2	0	0	1
11. Przewlekłe zapalenie nadkłykcia boczego kości ramiennych	0	0	2	3	1	0	1	0	0
12. Choroba wibracyjna	0	0	2	0	0	0	0	0	1
13. Zatrucie środkami ochrony roślin	0	0	1	0	0	0	0	0	1
14. Brucelozą	0	0	1	1	3	0	0	1	1
15. Leptospiroza	0	0	1	0	0	0	0	0	0
16. Tularemia	0	0	0	1	0	0	0	0	0
17. Grzybica kropidlakowa płuc	0	0	0	1	0	0	0	0	0
18. Guzki dojarek	0	0	0	1	1	0	0	0	0
19. Zawodowe uszkodzenie słuchu	0	0	0	0	1	0	0	0	3
20. Przewlekłe zapalenie tkanek miękkich stawów biodrowych i łokciowych	0	0	0	0	1	1	0	0	1
21. Przewlekła choroba obwodowego układu nerwowego wywołana uciskiem na pnie nerwów	0	0	0	0	0	1	1	1	0
22. Skaza krwotoczna nabyta	0	0	0	0	0	1	0	0	0
23. Przewlekłe zapalenie spojówek- alergiczne	0	0	0	0	0	0	0	1	0
24. Pełzakowica	0	0	0	0	0	0	0	0	1
25. Fotodermatoza	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Ogółem	80	82	139	141	142	116	113	135	104

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji na podstawie decyzji Inspektorów Sanitarnych, Marzec 2004 r.

LICZBA CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W LATACH 2001 – 2003

Opracowano w Biurze Prewencji i Rehabilitacji
na podstawie sprawozdań statystycznych KRUS-15
Marzec 2004 r

Wadliwe wyroby – kilkuletnie postępowanie regresowe wobec ich producentów

Wadliwy przyczepiany wyorywacz (kopaczka ładująca) do buraków – widok od strony przenośnika transportującego buraki z zasobnika wyorywacza.

Poszkodowany w wypadku rolnik z pow. Nysa trzyma ręką za nieosłonięty wał napędzający, który spowodował złamanie obu kości jego przedramienia prawego.

Sadzarka S 227 z nieosłoniętymi zespołami wysadzającymi, produkowana na rynek polski. Widok na nieosłonięte zespoły wysadzające typu łańcuchowo – czerpakowego w zbiorniku sadzarki.

Zawieszana sadzarka dwurzędowa do ziemniaków, typ S 227 z osłoniętymi zespołami wysadzającymi sadzeniaki – widok z tyłu. Wersja eksportowa sadzarki (na rynek czeski i niemiecki), produkowana w PPH „AKPIL”.

Oslona zespołów wysadzających typu łańcuchowo – czerpakowego:

- eliminuje potrzebę „kontrolowania” pobierania sadzeniaków przez czerpaki,
- zmniejsza uszkodzenie sadzeniaków przez czerpaki,
- poprawia warunki pracy zespołów wstrząsowych,
- eliminuje wyrzucanie sadzeniaków z pełnego zbiornika.